

ISSN 1581-9027

zelena dežela

Glasiło Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

številka 121 / 2014

» CVETKO
ZUPANČIČ
predsednik
KGZS

Človek si pogosto domišlja, da je gospodar narave. Kar pa seveda ne drži. Jo le bolj ali manj uspešno upravlja. Moč narave ob žledu nas je zopet spomnila na našo majhnost. Tudi tisti lastniki gozdov, ki sicer umno gospodarijo, se niso mogli izogniti veliki škodi, ki je nastala. Je pa bila ta naravna ujma dober preizkus solidarnosti. Videli smo, da ob stiski bližnjega še znamo stopiti skupaj.

Prav solidarnosti in medsebojnega razumevanja nam pogosto manjka. Vzemimo za primer sedanje razprave o modelu neposrednih plačil (NP) v obdobju 2015–2020. Človeško je, da si vsak želi izpogajati čim večji delež sredstev, ki bodo na voljo v prihodnjem programskem obdobju. Pri tem se ne morem znebiti vtisa, da so nekateri izgubili občutek za stanovsko solidarnost in svoje zahteve pogojujejo celo tako, da je to za slovenske kmete škodljivo.

Naj ne bodo odločitve glede modela NP ter predvidenih ukrepov programa razvoja podeželja vzrok, da bi ogrozili dobro stanovsko organiziranost kmetov. To namreč potrebujemo, saj se poleg naravnih redno pojavljajo tudi »človeške« ujme v obliki davkov, nerazumljivih zahtev ali neživiljenjskih predpisov, kjer je stanovska enotnost še kako potrebna. Zato bodite v prihodnjih dneh vse do velike noči in tudi naprej enotni, solidarni, strpni ... Te vrednote nikoli ne minejo.

Želim vam vesele velikonočne praznike.

IZ VSEBINE

POGOVOR

NOVI ČLANI SO VEDNO DOBRODOŠLI
Rok Damijan, ZSPM: »Krmarjenje te barke je zelo zahtevno, saj je barka velika, morje pa razburkano.«

... več na strani 4.

TEMA MESECA

UKREP PRP – POMOČ MLADIM PREVZEMNIKOM

S tem ukrepom spodbujajo mlade za prevzem kmetije, kar pomeni, da se izboljšuje starostna struktura slovenskih kmetij.

... več na strani 6.

AKTUALNO

SANACIJA ŽLEDOLOMA

V dobrih dveh mesecih po žledolomu se ponekod sanacija poškodovanih gozdov sploh še ni začela

... več na strani 14.

AKTUALNO

KUPUJTE MESNE IZDELKE PREVERJENEGA POREKLA!

Združenje predelovalcev mesa na kmetijah in Kmetijsko gozdarska Zbornica Slovenije (KGZS) opozarjata potrošnike, naj bodo pri nakupu mesnih izdelkov pozorni na njihovo poreklo in kakovost, prodajalce pa, naj povprašajo po deklaraciji, ki je podlaga za sledljivost.

... več na strani 17.

NASVETI

NOVA SPOZNANJA V PREHRANI PRAŠIČEV

Ugodno počutje živali je nova zahteva v sistemu navzkrižne skladnosti.

... več na strani 20.

Blagoslovljene velikonočne praznike!

Velika noč je čas, ki nas spominja, kako z žrtvijo vzklije novo življenje. To upanje ponesimo tudi v naše vsakdanje bivanje.

Velika noč s svojo barvitostjo pomladne narave naznanja bogastvo sadov naše dežele in pridnih rok slovenskega kmeta. Naj bo pomlad prijazna do narave in našega dela!

Želim vam vesele velikonočne praznike v družbi vaših najbližjih!

Cvetko Zupančič, predsednik KGZS

Zelena dežela št. 121, april 2014 • Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno. • Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Celovška 135, 1000 Ljubljana, tel.: 01/5136640, e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si, splet: www.kgzs.si • Uredniški odbor: Danilo Markočič, Anita Jakuš, Anemarija Gerold, Vincenc Otoničar, Janko Rihtarič, Rok Sedminek • Odgovorni urednik: Robert Peklaj • Novinar: Marjan Papež • Fotografija na naslovnici: Marjan Papež • Tehnično urejanje: Andrej Lombar • Jezikovni pregled: Marjana Cvirn • Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno) • Tisk: DELO, d.d. • Naklada: 92.000 izvodov

Izkoristite pravice, ki jih imate

Tudi kmetje imajo pravico do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva s strani države.

Eden od staršev, ki si na podlagi svoje dejavnosti v okviru plačevanja prispevkov za socialno varnost plačuje tudi prispevke za starševsko varstvo za najmanj 20 ur tedensko, ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost od sorazmerne dela minimalne plače s strani države, če:

- neguje in varuje otroka, in sicer do tretjega leta starosti otroka,
- neguje in varuje dva otroka, in sicer do dopolnjenega šestega leta starosti mlajšega otroka,
- neguje in varuje težje gibalno oviranega otroka ali zmerno ali težje duševno prizadetega otroka, največ do 18. leta starosti otroka.

Pravica se uveljavi pri pristojnem

centru za socialno delo, in sicer z vložitvijo vloge za uveljavitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva (Vloga S-3/1). Prizna se z dnem vložitve popolne vloge. Na podlagi priznane pravice do plačila sorazmerne dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti center upravičenca prijavi v zavarovanje.

Opozoriti je treba, da ta pravica staršem ne pripada, če je otrok v rejništvu ali je zaradi zdravljenja, usposabljanja, vzgoje ali šolanja v zavodu, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo, razen če je to obdobje krajše od 30 dni v letu.

» URŠKA AHLIN GANZITI

Franc Zagožen (1942–2014)

Februarja je umrl profesor dr. Franc Zagožen, eden pobudnikov za ustanovitev Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije (KGZS).

Njegova prizadevanja za kmete so bila rdeča nit vsega njegovega življenja. Ko so se sredi 80-ih let začele v Sloveniji družbene spremembe, gredo profesorju Zagožnu zasluge, da je nastala Slovenska kmečka

zveza, prva demokratična politična organizacija pri nas. Po osamosvojitvi je Franc Zagožen med prioritetami svojega dela, skupaj s skupino somišljenikov, imel ustanovitev KGZS. Proces je trajal desetletje, saj so številni nasprotovali ustanovitvi zbornice, med njimi tudi iz vrst kmetijskih politikov. Zato nastanek KGZS ni bil samoumeven. Pri ustanavljanju zbornice je prišla do izraza širina dr. Franca Zagožna, ki je z vztrajnostjo ter strpnim in argumentiranim dialogom korak za korakom premagoval pedsodke in ozke politične interese tistih, ki so ustanovitvi zbornice nasprotovali. Pripravi in sprejemu Zakona o KGZS je namenil ogromno energije. Tako je nastala organizacija, s katere politiko se sicer ni vedno strinjal, a neomajno je bil prepričan, da kmetje močno stanovsko organizacijo z obveznim članstvom nujno potrebujejo. Tudi po zaslugi profesorja Zagožna je KGZS danes ključni zastopnik interesov slovenskih kmetov nasproti državi in širši javnosti.

Marjan Papež

Varujte oprashaevalce: ne škropite ob cvetenju!

KGZS opozarja na upoštevanje dobre kmetijske prakse

Nekatere sadne vrste so že odcvetele, nekatere so tik pred tem, da začno cveteti. Za zaščito rastlin pred škodljivci in boleznimi se pogosto ni moč izogniti uporabi kemičnih sredstev za varstvo rastlin. Pri tem obstaja nevarnost, da pride do zastrupitve koristnih žuželk. V prvi vrsti so to čebele, poleg njih pa še čmrlji, metulji, divje živeče čebele in druge. Na sredstvih, ki so bolj nevarni za čebele, je na embalaži natisnjen opozorilni znak, na katerega bodite še posebej pozorni in še toliko bolj previdno ravnajte s takim sredstvom.

Uporabnike sredstev za varstvo rastlin opozarjamo, da:

- škropijo v skladu z dobro kmetijsko prakso,
- pred rabo sredstev v trajnih nasadih pokosijo cvetočo podrast,
- pred uporabo natančno preberejo priložena navodila, saj je tako v njih kot na embalaži opozorilo, ali je sredstvo strupeno za čebele – nevarni so zlasti insekticidi,
- sredstva uporabljajo v najmanjših priporočenih odmerkih,
- uporabljajo pripravke, ki so za čebele manj nevarni,
- škropijo v večernih urah, ponoči in v brezvetrju,
- se izogibajo prašiv in raje uporabljajo pripravke oz. iz njih narejeno škropilno brozgo ali granulate,
- pravočasno obvestijo čebelarje o uporabi sredstev, ki so nevarna za čebele.

» MARJAN PAPEŽ

Prava odločitev Ustavnega sodišča

KGZS je že v postopku sprejemanja tako Zakona o množičnem vrednotenju nepremičnin kot tudi Zakona o davku na nepremičnine opozarjala na vsebinsko neustrezne rešitve, zlasti pa na prevelike obremenitve kmetijstva in posledice, ki bi nastale. Zato z olajšanjem sprejema odločitev Ustavnega sodišča, saj slovensko kmetijstvo trenutno ne prenese nobenih novih bremen.

Novi člani so vedno dobrodošli

Marca je vodenje Zveze slovenske podeželske mladine (ZSPM) prevzel Rok Damijan iz Rač pri Mariboru. Več kot primeren trenutek, da mu zastavimo nekaj vprašanj.

Vodenje ZSPM ste prevzeli sredi mandata, kar pomeni, da so verjetno nekateri projekti v vmesni fazi. Katere projekte je treba dokončati?

Dokončati oziroma bolj rečeno izpeljati je treba glavne projekte, kateri ZSPM dajejo prepoznavnost v širši javnosti. Te dni smo že izpeljali državni kviz Mladi in kmetijstvo, ki je bil letos v Mirni Peči, čakajo pa nas tradicionalne 28. državne in 7. mednarodne kmečke igre v Zburah in izbor inovativnega mladega kmeta. Ter seveda veliko društvenih aktivnosti.

ZSPM je lani od Urada za mladino pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport pridobila status organizacije, ki deluje v javnem interesu v mladinskem sektorju. Kako daleč ste s tem pri Ministrstvu za kmetijstvo in okolje (MKO)?

Na ministrstvu so o tem že nekaj časa potekali pogovori, saj smo edina nevladna organizacija, ki deluje izključno na podeželju. Poleg nas pa se s kmetijstvom ukvarja še nekaj nevladnih organizacij, ki se vsaka na svojem področju trudimo za dobrobit ljudi na podeželju. V ZSPM si še naprej prizadevamo za uspešno sodelovanje z Ministrstvom za kmetijstvo in okolje in v ta namen smo ustanovili tudi skupino za mlade kmete in kmetijsko politiko. Naloga skupine je, da aktivno zastopa javni interes mladih na podeželju.

Kakšen pa je sicer vaš pogled na delo ZSPM, ki je lani praznovala dvajset let? Na katerih področjih je treba okrepiti delo?

Dvajsetletnica delovanja je res častitljiv jubilej. Tretjega aprila letos pa smo obeležili že 21 let in ravno na tem prelomu, ki simbolizira polnoletnost v nekaterih državah, sem prevzel krmlilo. Krmarjenje je zelo zahtevno, saj je barka, na kateri smo, velika, morje pa tudi nekoliko razburkano. Predvsem pa želimo barko pripeljati v nove zalive, kjer bomo z veseljem sprejeli nove člane. Da bomo skupaj ob naslednjem okroglem jubileju pokazali rezultate zrelosti.

Ali sedanja regijska organiziranost ZSPM ustrezno odgo-

varja na izzive, ki jih prinaša današnji čas?

Regijska organiziranost je po mojem mnenju primerna. Živimo v informacijski dobi, kjer informacije drvirjo sem ter tja. Naši regijski predstavniki pa poskrbijo, da ključne informacije o dogajanju v odboru pridejo do vsakega člana in seveda obratno. Je pa na zvezi tako kot povsod treba stvari nenehno spreminjati, aktualizirati in k temu stremimo tudi na ZSPM. Izkazalo se je, da je vloge treba razdeliti in prav naše skupine to dokazujejo. Skupina za mladinsko sodelovanje z Mladinskim svetom Slovenije, skupina za mednarodne odnose, skupina za promocijo in informiranje, skupina za šport, kulturo in izobraževanje in sku-

pina za mlade kmete in kmetijsko politiko. V vsaki skupini so dobrodošli novi člani!

Na kakšen način uravnoteženo uravnati interese različnih regij, ob tem, da so nekatere regije slabo pokrite z društvi?

Že na prvem sestanku glavnega odbora smo sprejeli sklep, da bomo sestanke izvajali po vse regijah, s tem decentralizirali delovanje in dali možnost vsem, ki si nam želijo pridružiti, da se aktivno vključijo svojimi idejami, predlogi in rešitvami. Poudaril bi, da je vsak član enakopraven deležnik naše skupne organizacije. Regije so po velikosti in številu članov zelo raznolike, naša naloga pa je, da vse te mlade s podeželja povežemo, da spoznajo druge regije,

njihove aktivnosti in zmožnosti. Pravimo, da zgledi vlečejo, zakaj ne bi še tukaj?

ZSPM je pred kratkim prenovila spletno stran www.zspm.si. Kaj lahko mladi izvedo uporabnega na njej in kaj sporočate prek spletne strani širši javnosti?

Res je, spletna stran je prenovljena in prikazuje svežino. Poleg osnovnih informacij, ki so na voljo, bodo na portalu povezave do vseh društev, ki bodo lahko preko te aplikacije komunicirala in se povezovala. Skupina za promocijo in informiranje aktivno sodeluje pri začetni postavitvi portala. Prizadevamo si, da bo spletna stran aktivna, zato bo potrebno ažuriranje podatkov in pa seveda, da bo naše okno v svet izkazovalo dostopnost in prepoznavnost naših članov.

Glavne aktivnosti do poletja?

Glede na to, da temperature kažejo, da se nam poletje bliža s svetlobno hitrostjo, bi kljub temu povedal, da uradno do poletja organiziramo ob že omenjenem in izvedenem kvizu še strokovno ekskurzijo v Srbijo na Mednarodni kmetijski sejem v Novi Sad. Prav tako se predstavljamo in se bomo pred-

stavili organom na CEJI, RYE, CERYC, MKO, Mladinskega sveta Slovenije in drugim.

Pomembna aktivnost, ki se odvija prav sedaj, pa je usklajevanje naslednjega programskega obdobja za razvoj podeželja na MKO, kjer je ključna skupina za mlade kmete in kmetijsko politiko. S skupino za mladinsko

sodelovanje se udeležujemo usposabljanj.

Kako se mladi lahko priključijo aktivnostim ZSPM, kako se včlanijo, na koga se obrnejo?

Mladi morajo biti člani društva v svojem lokalnem okolju, saj so člani zveze društva. Najbolj enostavno se je priključiti lokalnemu društvu podeželske mladine in tako s svojim pogledom na podeželje aktivno pripomoči k razvoju. Poudariti je treba, da so nekatere regije večje, močnejše, druge pa nekoliko zaostajajo. Prav slednje so izziv, da kot zveza pristopimo in pomagamo v sodelovanju s kmetijsko svetovalno službo pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, ki pozna lokalno mladino na podeželju.

»MARJAN PAPEŽ

OSEBNA IZKAZNICA ZSPM

Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM) je krovna organizacija, ki povezuje društva podeželske mladine iz vse Slovenije. Ustanovljena je bila leta 1993 z namenom povezovanja, izobraževanja in aktivne vloge mladih s podeželja pri ustvarjanju kmetijske in mladinske politike. V okviru 54 društev združuje več kot 3000 mladih. ZSPM letno organizira in soorganizira več dogodkov, s katerimi povezuje mlade s podeželja. Hkrati je socialni partner pri oblikovanju mladinske in kmetijske politike.

ZSPM je dejavna tudi mednarodno. Je polnopravna članica CEJA – Evropskega združenja mladih kmetov, RYE – organizacija Evropske podeželske mladine in CERYC – Centra podeželske mladine Srednje Evrope. V teh organizacijah se aktivno vključuje v proces odločanja znotraj organizacij in zagovorništva Slovenije pri oblikovanju skupne kmetijske politike.

ROK DAMIJAN POLZASEBNO

Po izobrazbi univerzitetni diplomirani inženir gozdarstva je zaposlen na Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Je član Društva podeželske mladine Spodnje Podravje. Prihaja iz podeželja, živi na samooskrbni kmetiji. V otroških letih se je na manjši kmetiji starih staršev naučil, kako pomembno je, da se v državi ohranja kmetijstvo. Kot pripadnik mladine s podeželja si prizadeva, da s svojim znanjem pripomore k razvoju in ohranjanju podeželske krajine.

V prostem času uživa v vožnji z vespo po bližnjih in malo bolj oddaljenih krajih. Različne športne aktivnosti mu krepijo telo in duha, na krožniku pa ima najraje hrano, za katero ve, da je pridelana in vzrejena na okolju prijazen način.

Pomoč mladim prevzemnikom kmetij je eden boljših ukrepov PRP

Uspešni mladi prevzemniki so ključ do povečane samooskrbe v Sloveniji in razvoja podeželja.

Med glavnimi vzroki za nižjo produktivnost kmetijstva je predvsem nižja starostna in izobrazbena struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev, kar negativno vpliva na razvoj panoge. Starejši kmetje se težje odločijo za prenos kmetije na mlajšega naslednika. Poznani so tudi primeri, ko se mladi ne

Mlajši kmetje so praviloma bolje usposobljeni za delo v kmetijstvu, so bolj podjetni in so se zato zmožni hitreje prilagajati tehnološkim spremembam ter razmeram na trgu, kar je pogoj za večanje lokalne samooskrbe in konkurenčnosti kmetijstva in ne nazadnje za njegovo ohranjanje.

Število prejetih in pozitivno izdanih odločb na ukrepu 112 (vir: MKO)

Javni razpis	Status	Število prejetih vlog	Število pozitivno izdanih odločb
1. javni razpis	Zaključen	355	320
2. javni razpis	Zaključen	443	391
3. javni razpis	Zaključen	662	566
4. javni razpis	Zaključen	519	406
5. javni razpis	Zaključen	434	390
6. javni razpis	Zaključen	210	190
Od tega rešene pritožbe			32
SKUPAJ		2.623	2.295

odločijo za prevzem kmetije, tudi če imajo priložnost, saj je to povezano s problemom zagotovitve zagonskega kapitala, ki bi jim omogočil razvoj kmetije in zagotovitev dostojnega delovnega mesta.

Prenos kmetij na mlajše kmete in izobraževanje ob učinkovitejši izrabi že uveljavljenega sistema kmetijskega svetovanja lahko prispeva k večji inovativnosti, konkurenčnosti in podjetnosti na slovenskih kmetijah.

Razpisana in izplačana sredstva na ukrepu 112 (vir: MKO)

Javni razpis	Razpisana sredstva	Zaprošena sredstva	Izplačana sredstva
1. razpis	10.300.000	6.768.800	6.768.200,00
2. razpis	12.000.000	12.000.000	8.550.266,88
3. razpis	12.000.000	12.505.000	10.592.754,25
4. razpis	10.000.000	10.627.057	8.193.546,99
5. razpis	10.000.000	9.888.000	8.944.600,00
6. razpis	5.000.000	4.601.000	4.101.600,00
Od tega pritožbe			651.400
SKUPAJ		59.300.000	47.802.368,12

SVETOVANJE KMETIJAM OB IZVAJANJU UKREPA 112: POMOČ MLADIM PREVZEMNIKOM KMETIJ

Vsi mladi prevzemniki morate ob koncu petletnega obdobja na Agencijo za kmetijske trge in razvoj podeželja poslati poročilo o izpolnjevanju razvojnih ciljev na predpisanem obrazcu. To za večino mladih prevzemnikov ni enostavna naloga. Zato pred iztekom petletnega obdobja mlade prevzemnike obiščejo kmetijski svetovalci in jim svetujejo kaj morajo na kmetij še opraviti, da bodo zadostili vsem zahtevam iz odločbe o pravici do sredstev.

V ta namen smo na Sektorju za kmetijstvo in gozdarstvo napravili poseben vprašalnik za svetovanje mladim prevzemnikom ob koncu petletnega obdobja. Z njegovo pomočjo kmetijski svetovalci in mladi prevzemnik skupaj preverita, ali je mladi prevzemnik izpolnil vse obveznosti. Posebej sta pozorna na realizacijo razvojnih ciljev. Če je potrebno, kmetijski svetovalci pomagata mlademu prevzemniku urediti tudi vso dokumentacijo, ki jo je potrebno priložiti k poročilu o izpolnjevanju razvojnih ciljev ob koncu petletnega obdobja. Kopijo tega vprašalnika obdrži tudi mladi prevzemnik in ga lahko uporabi za pripravo omenjenega poročila. Tako kmetijski svetovalci pomagamo mladim prevzemnikom, da lahko samostojno in v predpisanih rokih izpolnijo vse zahteve, ki izhajajo iz odločbe o pravici do sredstev.

Vsem tistim mladim prevzemnikom, ki ob prejemu pozitivne odločbe še nimate ustrezne izobrazbe, svetujemo, da to čim prej uredite in pridobite ustrezna dokazila, zato da jih boste lahko pravočasno poslali na agencijo.

Mladi prevzemniki imate za pridobitev ustrezne izobrazbe po zakonu 36 mesecev časa od datuma odločbe, vendar praksa kaže, da na to mladi prevzemniki velikokrat »pozabijo« oziroma odlašajo tako dolgo, da na koncu ostane premalo časa, da bi opravili izobraževanje in pridobili ustrezna dokazila. Tudi za pomoč pri pridobivanju ustrezne izobrazbe in dokazil o opravljeni izobrazbi se lahko obrnete na kmetijskega svetovalca.

Če mladi prevzemniki ne boste pravočasno poslali na Agencijo ustreznega dokazila o opravljeni izobrazbi in če v poročilu o doseženih razvojnih ciljih ob koncu petletnega obdobja ne boste mogli navesti, da ste zastavljene cilje dosegli in priložili ustrezno dokumentacijo, boste morali na žalost vrniti v proračun RS vsa prejeta nepovratna sredstva, ki ste jih prejeli na razpisu z obrestmi vred.

» BARBARA TRUNKELJ

Ukrep 112 – Pomoč mladim prevzemnikom kmetij vsekar izboljšuje starostno strukturo slovenskih kmetij in pomaga mladim, da se lažje odločijo za prevzem kmetije in nadaljevanje kmetovanja. Namen ukrepa je spodbuditi mlade za prevzem kmetije. Z enkratno podporo pa se jim olajša breme prenosa in zagotovi vsaj minimalna zagon-ska sredstva na kmetiji.

IZVAJANJE UKREPA 112 – POMOČ MLADIM PREVZEMNIKOM KMETIJ

Vlagatelji so fizične osebe, ki

opravljajo kmetijsko dejavnost na območju Republike Slovenije, so starejši od 18 let in mlajši od 40 let oziroma dopolnijo 40 let v letu prijave na javni razpis in prvič prevzamejo kmetijo.

Do sedaj je bilo na ukrepu 112 objavljenih in zaključenih šest javnih razpisov. Za ta ukrep je značilen najvišji odstotek izplačanih razpoložljivih sredstev. Večina dodeljenih sredstev je tudi že izplačana, ker je vloga na razpis hkrati tudi zahtevka za izplačilo. Izplačilo je namreč izvedeno po izdani od-

ločbi o pravici do sredstev. Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije ocenjujemo, da gre za enega boljših ukrepov v okviru PRP. Mladi kmetje so ga sprejeli in uspešno črpajo sredstva in s tem pomlajujemo gospodarje na slovenskih kmetijah.

Na KGZS upamo, da bo tudi v novem programskem obdobju ukrep »Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete« enako dobro sprejet pri mladih in da MKO ne bo zaostrovala razpisnih pogojev, s katerimi bi odvrčali mlade od kandidiranja.

V aprilu bo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje objavilo sedmi javni razpis Ukrep 112: pomoč mladim prevzemnikom kmetij in zadnjega v programskem obdobju 2007–2013. Zainteresirane mlade prevzemnike vabimo, da se zglasijo na izpostavah javne službe kmetijskega svetovanja, kjer jim bodo kmetijski svetovalci svetovali glede možnosti kandidiranja na razpis.

»JOŽE OČKO

Z novo opremo podvojili prirejo mleka

Robert Špindler je s pomočjo ukrepov, namenjenih mladim prevzemnikom, uspešno posodobil živinorejsko kmetijo.

Špindlerjevi so do leta 2009 krave redili v starem hlevu, kjer je bilo 57 privezov za krave molznice. Zaradi možnosti povečanja staleža krav, lažjega dela in povečanja storilnosti so v večini z lastnimi sredstvi dogradili nov hlev za prosto rejo krav molznic. V njem je 60 ležalnih boksov razporejenih v treh vrstah. Blatni hodniki so pokriti z betonskimi rešetkami. Celoten hlev je podkleten in služi za skladiščenje gnojevke. Molzišče tipa ribja kost 2X4 zagotavlja hitro in učinkovi-

to molžo. Skupno je na kmetiji prostora za 200 glav govedi.

Danes molzejo 62 krav črno-bele pasme. V kvotnem letu 2013–2014 so povprečno po kravi namolzli 6.475 litrov mleka, s 4,08 % mlečne masti in 3,43 % beljakovin. Trenutna letna prireja mleka je okrog 400.000 kg. Vsako leto zredijo še 20 plemenskih telic za obnovo črede in prodajo. Trenutno vsa moška teleta obdržijo doma za pitanje. Za ta namen določen delež krav križajo z belgijskim plavim govedom. Tudi ženska teleta –

Sredstva iz ukrepa PRP 112 – pomoč mladim prevzemnikom so na kmetiji namenili za nakup mobilnega stroja za razporejanje in razdeljevanje krme, ki ga po domače kličejo kar »hlapček«.

križanke spitajo doma.

Robert je postal mladi prevzemnik z odločbo o dodelitvi sredstev ukrepa PRP 112 – pomoč mladim prevzemnikom kmetij v letu 2009. Kmetija je takrat obsegala slabih 30 ha kmetijskih površin, v reji je bilo 59 krav molznic, takratna letna prireja mleka je bila 211.000 kg.

Pridobljena sredstva je prevzemnik porabil za nakup mobilne opreme hleva za krave molznice ter kmetijske mehanizacije. Veliko dela olajša zanimiva pridobitev v hlevu, to je mobilni stroj za razporejanje in razdeljevanje krme (Butler). Gospodar Robert ga ljubkovalno imenuje »hlapček«. Ta se

Kmetija Špindler se nahaja v Zgornji Ščavnici v občini Sveta Ana v Slovenskih goricah. Na kmetiji živijo tri generacije, in sicer starša Alojzija in Rudolf, prevzemnik kmetije Robert z ženo Bredo, ki je učiteljica v osnovni šoli, hčerko Anjo, gimnazijko, in sinom Binetom, ki še obiskuje osnovno šolo. Špindlerjevi obdelujejo 50 ha zemlje, od tega je 10 ha trajnega travinja ter 40 ha njivskih površin. V lasti imajo še 10 ha gozda. Na njivskih površinah pridelujejo na 20 ha koruzo za silažo, na ostalih površinah pa deteljno-travne in travne mešanice.

Mladi prevzemnik Robert Špindler skupaj s kmetijskim svetovalcem Igorjem Tumpejem pri strojni pridobitvi iz pomoči mladim prevzemnikom.

vklopi večkrat na dan in poriva krmo k jaslim ter dodeli močno krmo. S tem vzpodbudi krave,

da zapustijo ležišča in obišejo jaslji, kjer je sveže nastavljena krma. Za krmljenje volumi-

nozne krme uporabljajo krmilno-mešalno prikolico, ki so jo kupili s pridobljenimi sredstvi razpisa za mlade prevzemnike, tako kot kombinirano balirko za okrogle bale za spravilo travne silaže. Navedene naložbe so bile sofinancirane tudi s sredstvi javnih razpisov ukrepa 121- posodabljanje kmetijskih gospodarstev v letih 2010 in 2011.

V letu 2013 je mladi prevzemnik kandidiral na razpis ukrepa 121 – posodabljanje kmetijskih gospodarstev – naložbe mladih prevzemnikov. V teh dneh pričakuje pozitivno odločbo za nakup krmilnega sistema za samodejno doziranje močnih krmil kravam molznicam, mešalnika za gnojevko ter ureditev prezračevanja hleva s pomočjo ventilatorjev.

Mladi prevzemnik Robert je po izobrazbi mehanik kmetijske mehanizacije. Svoje znanje s pridom uporablja pri delu na svoji kmetiji. Redno se udeležuje potrebnih izobraževanj pri kmetijski svetovalni službi, ki mu je v veliko pomoč pri strokovnem svetovanju, pri prijavah na javne razpise, pri vodenju FADN knjigovodstva ter davčnega knjigovodstva.

Kmetija ima uspešnega mladega prevzemnika, ki s primerno organiziranostjo zagotavlja delo in preživetje svoji družini. Ob vsej obilici dela se na kmetiji najde tudi prosti čas za razvedrilo: nogomet, vožnjo z motorjem ter vsakoletni nekajdnevni družinski dopust na morju.

» IGOR TUMPEJ
» IN FRANCI ORNIK
KGZS – KGZ Ptuj

Uspešna preusmeritev kmetije

Jana Globočnik Burgar je kmetijo uspešno preusmerila v pridelavo sadik zelenjadnic.

Kmetija Jane Globočnik Burgar, po domače kmetija Pirc, na tem mestu stoji že od nekdaj. Ko je bil gospodar na kmetiji oče Janez Globočnik, je bila to mešana živinorejsko-poljedelska kmetija. Glavni prihodek je takrat predstavljala prodaja govejih pitancev, krompirja, kislega zelja in kisle repe. Pred približno desetimi leti se je kmetija začela preusmerjati v pridelavo poljščin in sadik vrtnin ter zelišč. Danes kmetija obsega okrog 20 ha njiv in 15 ha gozda. Glavno poljščino predstavlja pridelava krompirja na okrog 10 ha, na ostalih površinah pa pridelujejo še pšenico in koruzo. V zadnjem desetletju na kmetiji poljščine pridelujejo po načelih integrirane pridelave,

pri čemer pozornost namenja jo tako sestavi ustreznega kolo-barja kot tudi gnojenju, zelenu gnojenju in varstvu rastlin.

Na kmetiji živijo tri generacije. Delo na kmetiji imajo razdeljeno. Za načrtovanje proizvodnje, zalivanje in nego sadik v rastlinjakih skrbi Jana. Jana se ukvarja tudi z maloprodajo sadik na domači kmetiji. Za razvoz sadik skrbi njen mož Janez, ki poleg ženine obdeluje še svojo poljedelsko usmerjeno kmetijo v Mednem. Ob treh majhnih otrocih je tudi veliko družinskih obveznosti. Na pomoč pri varstvu otrok z veseljem priskočita Janina sestra Silva in njen mož. Tudi starša oče Janez in mama Frančiška sta še vedno zelo aktivna na kme-

tiji. Oče Janez še vedno opravi največ dela na polju, predvsem spomladi, ko imajo na kmetiji vrtnarsko sezono. Poleg tega je letos še ogromno žledoloma v gozdu. Mama Frančiška je poleg gospodinjskih obveznosti tudi varuška najmlajši vnukinji.

Kdaj se je pojavila želja po poklicu, ki ga opravljate?

Starši so me od nekdaj usmerjali v to, da bom prevzela kmetijo. Hotela sem študirati, zato sem se odločila za študij agronomije na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Po končanem pripravništvu v vrtnariji Reš smo na domači kmetiji postavili prvi rastlinjak. Ta je bil prvotno namenjen za pridelavo

sadik zelja za lastne potrebe. Zapolnila sem ga še s drugimi sadikami in začela oskrbovati še druge vrtnarije in kmetijske trgovine z zelenjavnimi sadikami in dišavnicami. Čez dve leti je bil prvi rastlinjak že premajhen, pa se mu je pridružil naslednji in tako naprej.

Tako se je začela postopna preusmeritev kmetije in vpejljava nove panoge pridelave sadik vrtnin in zelišč, ki je prej na kmetiji ni bilo. Sedaj imamo pokritih površin pod rastlinjaki 40 arov. Zaradi širitve dejavnosti smo začeli tudi z zaposlovanjem delavcev. Vzgoja sadik je tehnološko zahtevna, zato mi je prav prišlo osnovno znanje s fakultete, kljub temu pa se še vedno stalno izobražujem in

poskušam dvigniti kakovost sadik na najvišjo raven.

Prevzem kmetije je bil verjetno samo logična posledica tega, da je kmetovanje vaš poklic?

Menim, da na kmetiji ne sme biti pomembno samo to, kdo je dejanski lastnik, saj je bolj pomembno to, da so odnosi v družini enakopravni ter da šteje glas vseh družinskih članov. Pa vendar vemo, da danes kmetovanje ne predstavlja samo dela na polju ali dvorišču, temveč tudi veliko birokratskih opravil, zato je pogosto lažje, če predvsem za papirnato »delo« poskrbimo mlajši.

Kmetijo sem od očeta in mame prevzela v letu 2009, ko smo opravili vse formalnosti, za kar si je potrebno vzeti kar nekaj časa. Med drugim sem se za prevzem odločila tudi zaradi ugodnosti, ki jih nudi program

Mlada prevzemnica kmetije Jana Globočnik Burgar je uspešno preusmerila kmetijo v pridelavo sadik vrtnin in zelišč.

Mlada prevzemnica Jana Globočnik Burgar prihaja iz vasi Voglje v občini Šenčur na Gorenjskem. V vasi Voglje, ki šteje nekaj več kot 600 prebivalcev, je kmetijstvo pomembna panoga. Število aktivnih kmetij se je v zadnjih desetletjih zmanjšalo za več kot polovico, tako da jih je sedaj nekaj več kot 20. Zmanjšanje števila kmetij je na drugi strani omogočilo, da so se kmetije, ki so obstale, lahko precej povečale glede na površino kmetijskih zemljišč, ki jih ima posamezna kmetija v obdelavi. Med usmeritvami vogljanskih kmetij prevladuje intenzivna prirreja mleka. Na ostalih kmetijah pa glavno dejavnost predstavljajo različne usmeritve, in sicer pridelava in predelava zelja in repe, pridelava krompirja ter prašičereja in perutninarstvo. V vasi je tudi več uspešnih primerov dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, ki ustvarjajo dodatna delovna mesta na podeželju.

razvoja podeželja z Ukrepom 112. Začetne informacije sem dobila na javni kmetijski svetovni službi, kjer so mi pripravili tudi vlogo in pomagali pri zbiranju vseh potrebnih prilog. Vloga je bila uspešna, tako da sem odobrena sredstva prejela že v letu 2010. Pridobljena sred-

stva smo v celoti porabili za obnovo skladišča za skladiščenje krompirja ter za posodobitev dela kmetijske mehanizacije.

Kakšni so načrti za prihodnji razvoj?

Glede na to, da smo v zadnjem desetletju izpeljali precej inve-

sticij tako v rastlinjake in vrtnarsko mehanizacijo: sejalno linijo ter robota za prepikiranje sadik kot tudi v obnovo objektov in posodabljanje kmetijske mehanizacije, smo verjetno zagotovili dobro osnovo tudi za prihodnji razvoj kmetije. V zadnjih letih se je izkazalo, da preveč ozka specializacija ni vedno dobra, zato se bomo v prihodnje na kmetiji trudili ohraniti vse dejavnosti, s katerimi se ukvarjamo danes. V zadnjih dveh letih smo za pomoč pri prodaji in trženju postavili tudi lastno spletno stran <http://www.vrtnarstvo-globocnik.si/>, ki je predvsem med končnimi potrošniki naletela na dober odziv. Pri pestri ponudbi sadik, ki se v zadnjih letih pojavlja na različnih prodajnih mestih, bomo v prihodnje na naši kmetiji veliko pozornosti namenjali predvsem zagotavljanju visoke kakovosti, prepoznavanju

naših sadik in čim bolj raznoliki ponudbi. Tudi v letošnjem letu poleg obstoječega izbora pripravljamo sadike DOBRO & ZDRAVO.

Kaj si želite od ukrepov skupne kmetijske politike v prihodnjem obdobju do leta 2020?

Od ukrepov skupne kmetijske politike si v prihodnjih letih na naši kmetiji želimo predvsem, da bi bilo več poudarka za podporo tudi tistim kmetijam, ki se ukvarjajo tako s pridelavo sadik kot tudi naprej s samo pridelavo zelenjave. V zadnjih letih je samooskrba z zelenjavo na nizki ravni in verjetno je zadnji čas, da s sistemskimi ukrepi zagotovimo več sredstev za kmetije, ki se s to kmetijsko panogo še ukvarjajo. Pridelava zelenjave je panoga, ki nam v prihodnje lahko zagotovi precej delovnih mest v kmetijstvu, seveda pa je osnovni pogoj, da država sprej-

me bolj prožno zakonodajo za zaposlovanje sezonske delovne sile. Samo z zaostrovanjem pogojev zaposlovanja bo namreč

prišlo do nasprotnega učinka in samooskrba z zelenjavo se nam bo še bolj zmanjšala. Precej nestimulativen je tudi obstoje-

či sistem obdavčitve, saj te za uspešno pridelovalno in prodajno leto davčna uprava »nagrada« s progresivno lestvico davka na dobiček. Torej več delaš, večji delež dobička poberejo davčne obveznosti. To bodo na lastni koži občutile tudi kmetije, vključene v obvezno knjigovodstvo, ki bodo v primeru, da na kmetiji ne bo večjih investicij, z uspešnim kmetovanjem dosegale dobiček.

Mogoče še misel ali dve za zaključek pogovora?

Kmetovanje je lep poklic, ki mladim ponuja različne možnosti, seveda pa je predvsem pri idejah za vpeljavo novih de-

javnosti na kmetiji potrebna tudi podpora staršev. Ob pravi ideji na kmetiji lahko iz majhnega začetka nastane uspešna zgodba, ki bo kasneje tudi dober zgled ostalim. Samo tako lahko pospešimo kolo razvoja slovenskega kmetijstva, zagotovimo visoko raven obdelanosti kmetijskih zemljišč in dvignemo samooskrbo. Visok delež samooskrbe s hrano je namreč najcenejši način, da si zagotovimo varno in zdravo hrano.

»ROBERT GOLC,
KGZS – KGZ Kranj

V petih letih dvakrat več govedi

Tone Keršmanc vidi uspeh in prihodnost svoje kmetije v ekološki pridelavi.

Tone Keršmanc je dopolnil 30 let, ko je prevzel kmetijo od svojega očeta. Z ženo Tatjano sta tedaj imela enega otroka. Tone je po poklicu avtoklepar in je bil 13 let zaposlen zunaj kmeti-

je, vendar je v letu, ko je prevzel kmetijo, pustil službo in se posvetil samo delu na kmetiji.

V opisu potreb in razvojnih ciljev v vlogi na ukrep 112 je Tone zapisal, da bo povečal

stalež govedi, da bo redil 20 do 25 krav do jilj in pital teleta. Načrtoval je tudi obnovo pašnikov in povečanje obsega kmetijskih površin v obdelavi z najemanjem novih zemljišč.

Odločil se je za prehod v ekološko pridelavo in prenehal s pridelavo koruze, ohranil pa je pridelavo žit v kolobarju na njivah. V načrtu je imel tudi obnovo strojnega parka na

Mladi prevzemnik Tone Keršmanc je kmetijo (po domače Tonus) prevzel od svojega očeta v letu 2007 in v istem letu tudi uspešno kandidiral na razpis Pomoč mladim prevzemnikom kmetij (ukrep 112). Na kmetiji so tedaj obdelovali 41,60 ha kmetijskih zemljišč, od tega je bilo dobrih 24 ha zemljišč v lasti in nekaj več kot 17 ha zemljišč v najemu. Kmetija poseduje tudi dva in pol hektara gozdnih površin.

Redili so šest krav do jilj, 12 bikov pitancev in še nekaj mlade živine, skupaj 25 govedi, nekaj prašičev in kokoši nesnic (skupaj 16 GVŽ).

Kmetija spada v območje z omejenimi dejavniki, in sicer v sklop posebnih območij (Ljubljansko barje). Kmetija se je v letu 2007 vključila v kmetijsko-okoljski program in uveljavljala ukrepe ETA (ohranjanje ekstenzivnega travinja) in STE (ohranjanje stelnikov).

Lansko jesen so postavili preprost hlev oziroma šotor, da lahko živalim pozimi nudijo več udobja in da je delo pri oskrbi živali lažje.

kmetiji. Ker ni imel ustrezne kmetijske izobrazbe, je moral pridobiti tudi nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja živinoreje.

V vseh letih gospodarjenja na kmetiji Tonus v Bevkah je povečeval obseg kmetijskih zemljišč v uporabi. Trenutno obdeluje dobrih 66 ha zemljišč, od tega 23 ha njiv in 43 ha travnikov in pašnikov. Občutno je povečal tudi stalež govedi na kmetiji, saj trenutno redi 66 govedi, od tega je 40 krav dojilj, en plemenski bik, ostalo so telice za obnovo črede in teleta. Torej je v letih, odkar je kot mladi prevzemnik začel upravljati s kmetijo, povečal stalež govedi za več kot dvakrat.

Od leta 2008 ima registrirano tudi dopolnilno dejavnost storitve s kmetijsko mehanizacijo in izvaja čiščenje cest (zim-ska služba).

Lansko jesen je postavil preprost hlev oziroma pokrit objekt

(šotor), zato da živalim pozimi nudi več udobja in da je delo pri oskrbi živali lažje. Obstoječ stari hlev je za tako čredo občutno premajhen in tudi preureditev hleva ni mogoča zaradi prenizkih stropov.

SPODBUDE ZA EKOLOŠKO PRIDELAVO

Tone odkrito prizna, da se je za ekološko pridelavo odločil tudi zaradi spodbudnih subvencij in seveda naravnih danosti v tem okolju. Za intenzivno živinorejsko proizvodnjo potrebujemo kakovostno osnovno krmo, ki pa je na barju ne moremo pridelati.

Ekološka pridelava žit ni problematična, treba je preorati ustrezne površine in kolobariti. Pomembno je pravilno vrstnjenje žit in to, da lahko žita na isti površini pridelujemo samo dve leti zapored. Nekaj žit porabi v prehrani govedi, nekaj pa jih prodaja neposredno na kmetiji.

Telitve so večinoma v februarju in marcu. Teleta redi povprečno do 6 mesecev (5 do 8). Bikce prodaja drugim kmetom v okolici za nadaljnjo rejo (pitanje do končne mase), telice pa nameni za obnovo črede in za zakol.

V letu 2009 je kandidiral na razpis za investicije za mlade prevzemnike (ukrep 121) in s pridobljenimi sredstvi investiral v nakup traktorja, trosilca za hlevski gnoj in vrtavkastega obračalnika.

Na ukrep 121 je ponovno kandidiral v letu 2011 in sredstva namenil za nakup transportne prikolice s prekucnim kesonom, cisterne za razvoj gnojevke in travniških bran.

Kandidiral je tudi na razpisu za ukrep 121 v februarju 2013, kjer ni bil uspešen. Ponovno pa je oddal vlogo na 22. javni razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij v oktobru 2013, a na rezultate tega raz-

pisa še vedno čaka. Upanja na ugodno rešitev vloge ima vedno manj, saj meni, da imajo kandidati iz osrednjeslovenske regije premalo možnosti za doseganje ustreznega števila točk, da so druge regije, predvsem prekmurska, preveč favorizirane.

KAJ PA NAČRTI ZA PRIHODNOST?

Z ženo Tatjano, ki ureja vso potrebno in obsežno dokumentacijo v zvezi s kmetijo in pomaga tudi pri delu na pašnikih, imata dva otroke, na pomoč jima ob delovnih konicah priskoči tudi sestrin mož, pa tudi mama je še dovolj pri močeh, da opravi marsikatero delo, le-tega pa je na tako veliki kmetiji vedno na pretek.

Na kmetiji želijo obdržati trenutni stalež živali in obseg površin v uporabi ter nadaljevati z ekološko prirajo govedi in pridelavo žit.

Dejstvo je, da pomenijo neposredna plačila na kmetiji velik delež prihodka, zlasti pri manj intenzivni proizvodnji. Reja krav dojilj sama po sebi prinaša premalo prihodka. Meni tudi, da je mehanizacija na naših kmetijah predraga in premalo izkoriščena. Veliki so stroški vzdrževanja in stroji opravijo premalo delovnih ur.

Tone Keršmanc ves čas zgljedno sodeluje s kmetijsko svetovalno službo na Kmetijsko gozdarskem zavodu Ljubljana. Ceni pomoč svetovalcev tako s tehnološkega vidika kot glede priprave vlog na razpise in priprave zahtevkov za izplačilo po posameznih razpisih. Kmetijski svetovalni službi zaupa in pozna njeno vlogo pri spremljanju razvoja kmetij.

» **MOJCA VAVKEN**
KGZS – KGZ Ljubljana

Spremeniti je treba miselnost

David Stražar je z dopolnilno dejavnostjo ohranil tradicionalno dejavnost mletje žit na kmetiji.

Leta 2011 je takrat petintri-desetletni David Stražar prevzel kmetijo od očeta Janeza in uspešno kandidiral na javni razpis Programa razvoja podeželja – ukrep 112, v okviru katerega je prejel 12.200 evrov nepovratnih sredstev. S prejetimi sredstvi je uredil dostop do kmetije in njeno okolico, ki je privlačnejša za stranke in obiskovalce.

Leto pred prevzemom so se odločili za ekološki način kmetovanja. Njegova vizija je bila tudi povečati pridelovanje žit in zmanjšati obseg drobnice. Tako so pred štirimi leti na dobrih 11 ha obdelovalne zemlje imeli 1 ha njiv in 10 ha trajnih travnikov, medtem ko je razmerje danes obratno. Pridelujejo ekološko pšenico, rž, piro, ajdo, ječmen, oves, kamut, lan, letos pa bodo poskusili tudi z indu-

Kmetija Pukl leži v naselju Škocjan na skrajnem vzhodnem ravninskem delu območja občine Domžale pred vstopom v Moravško dolino. Pridelujejo ekološko pšenico, rž, piro, ajdo, ječmen, oves, kamut, lan, letos pa bodo poskusili tudi z industrijsko konopljo.

strijsko konopljo. Drobnico so v tem času zmanjšali s 120 živali na le 10, kupili dva konja in pred nekaj meseci tudi mlado telico, tako da zadostijo minimalni obremenitvi za travinje na ekoloških kmetijah.

MLINARJEV MLIN

Dopolnilno dejavnost »peka ekološkega kruha in peciva« so registrirali v začetku leta 2012 z namenom razširitve in popestritve ponudbe na kmetiji ter še posebej kot dopolnjujoče in vzporedne dejavnosti lastnega podjetja Damlin d.o.o., ki se ukvarja s proizvodnjo in trgovino, z mletjem vseh vrst (ekoloških) mok, kaš, zdrobov, kosmičev ... David, ki je po izobrazbi mlinar, je leta 1997 podjetje ustanovil z namenom, da slovenskim potrošnikom ponudi slovenske mlevske izdelke, krmila, hladno stiskana olja ... Ker sta ekološko pridelovanje poljščin in njihova predelava glavni dejavnosti, kruh iz domače krušne peči in pecivo zaenkrat pripravijo za prodajo le po naročilu. Njegova žena Sabina zna speči zelo različne vrste kruha, kot so pirin, ržen, ajdov, koruzni in seveda tudi različne vrste pšeničnega.

Z mletjem žit se je ukvarjal že njegov stari oče, ki je svoje znanje prenesel na Davidovega očeta. Sedaj David z novim mlinom na kamen pelje zadevo naprej. Lani je začel tudi s hladnim stiskanjem olj. Tako pri njih lahko dobite konvencionalno moko različnih tipov pšenične moke in seveda pestro ponudbo različnih ekoloških živil: belo, krušno ali polnozrnatno pšenično moko, pšenični zdrob, pirino moko, zdrob, kosmiče in otrobe, rženo moko in kosmiče, ječmenovo moko in ješprenovo kašo, ovseno moko in kosmiče, koruzno moko in zdrob, ajdovo moko in kašo,

David Stražar z novim mlinom na kamen ohranja družinsko tradicijo.

proseno moko in kašo, kamutovo, konopljino in laneno moko, semena različnih žit in oljnic ter seveda različna olja (bučno, sončnično, laneno, konopljino, oljne repice). Svoje izdelke prodajajo neposredno na kmetiji, na glavni tržnici v Ljubljani na Pogačarjevem trgu, v spletni trgovini www.eko-moka.si in z dostavo po naročilu.

Zaganost in ideja pripomoreteta k uspehu

Pri preusmeritvah in razvoju kmetije smo mu v kmetijski svetovalni službi seveda poma-

gali z nasveti in ga usmerjali tudi pri sami administraciji. Delati s tako zagnanimi kmeti, ki jim idej za razvoj nikoli ne zmanjka, je poseben izziv. Naj zaključim z Davidovo željo, da želi sporočiti slovenskemu potrošniku, naj kupujejo slovensko pridelano in predelano hrano, slovenskemu kmetu pa, da bi morali začeti drugače razmišljati in čim več pridelovati sami.

»PAVLA PIRNAT,
KGZS – KGZ Ljubljana

Verjamemo u slovenskega kmeta

Naše skupne prihodnosti ne moremo graditi na poudarjanju razlik, ampak na iskanju skupnih imenovalcev in skupni viziji za prihodnost.

Alojz Peterle, poslanec Evropskega parlamenta v poslanski skupini ELS

Na nas politikih je največja odgovornost, da se glas slovenskega kmeta in obrtnika sliši tudi v Evropi!

Franc Bogovič, predsednik SLS in nekdanji minister za kmetijstvo in okolje

Kako gledate na položaj Slovenije v Evropski uniji?

Naš položaj Slovenije v Evropski zvezi (EZ) je odvisen predvsem od tega, kako dosledno uresničujemo evropske vrednote, načela in skupna pravila igre doma. Čim boljši smo v tem, tem močnejši je glas Slovenije v Evropski zvezi. Če ne počrpamo vseh razpoložljivih sredstev, to ni problem Evropske zveze. Želim si, da Slovenija čim prej na evropski način premaga krizo in si povrne ugled, ki ga je v času rasti že imela.

Kakšno je vaše stališče do gensko spremenjene hrane?

Do gensko spremenjene hrane sem zelo zadržan, ker imam premalo podatkov o tem, kako lahko ta hrana vpliva na ljudi oziroma kako lahko gensko spremenjene rastline v interakciji z drugimi rastlinami in živalmi dolgoročno vplivajo na spremembe. Kot čebelar dobro vem, kako zelo je občutljiva čebela, ki jo lahko ubije že ena strupena molekula. Vesel sem tistih članic EZ, ki v celoti nasprotujejo uvajanju gensko spremenjenih rastlin.

Kaj v okviru Evropske unije lahko naredimo na področju zdravja in preventive?

Kljub temu, da je zdravje kompetenca držav članic, lahko na področju zdravja EZ s podporno politiko veliko naredi. Potreben je izrazit premik na področju preventive, za katero v povprečju DČ uporabi samo 3 odstotke zdravstvenega proračuna. Če hočemo zmanjšati dotok novih bolnikov pri raku in drugih boleznih se je treba strateško ukvarjati z zdravimi. Zato predlagam, da EZ imenuje komisarja za preventivo s kompetenco in denarjem.

Kaj danes manjka Sloveniji, da bi postala uspešnejša?

Predvsem manjkajo odgovorni, resni in pošteni politiki. Slovenija je v krizi, ker je odpovedala politika, predvsem z neodgovornim odnosom do državnega premoženja. Po drugi strani je Slovenija politično zelo polarizirana. Naše skupne prihodnosti ne moremo graditi na poudarjanju razlik, ampak na iskanju skupnih imenovalcev in skupni viziji za prihodnost. Stranke bi se morale zmeniti za slovenski nacionalni program, na volitvah pa tekmovati v tem, kdo bo isti program izvajal bolje. Tak pristop bi gotovo pomagal povrniti zaupanje v politiko in v lastno državo.

»Na naši majhni kmetiji je vedno dovolj dela za vse člane družine, na mizi pa tudi dovolj zdrave domače hrane za družino in prijatelje. Pravi užitek pa je tudi v tem, ko iz dneva v dan opazujemo, kako raste, kar smo zasadili in okopali, in ko žanjemo, kar smo posejali.«

Ljudmila Nouak, predsednica NSi, nekdanja evropska poslanka

»Na našem parlamentarnem odboru za kmetijstvo smo v letošnjem letu veliko pozornosti posvetili razpravi o čebelah in čebelarstvu. Slučajno? Sploh ne. Organiziranost čebel in njihova marljivost je »okužila« tudi čebelarje. Če bomo njihov način dela prenesli v delovanje Evrope in nazaj v Slovenijo, ne bomo zgrešili. Pri svojem delu imam to vedno pred očmi.«

Jakob Presečnik, predsednik Odbora DZ RS za kmetijstvo, gozdarstvo, prehrano in okolje ter nekdanji minister za promet

Skupna kmetijska politika EU služi več ciljem. Kakšen je vaš pogled na trenutno stanje v kmetijstvu?

Poskrbeti moramo, da pride denar iz ukrepov skupne kmetijske politike kmetom, ki obdelujejo našo zemljo in so pridelovalci doma pridelane zdrave hrane. V ospredje moramo postaviti mlade in jih aktivno spodbujati k usmeritvi v kmetijstvo, k dopolnilnim dejavnostim na kmetijah in v obrtništvo. To je pomemben del razvoja, ki vodi v trajnost, in bo povečal stopnjo naše samooskrbe ter zdravja vseh nas.

Kako ocenjujete delovanje skupne kmetijske politike EU in kaj bi za Slovenijo pomenil poslanec v Evropskem parlamentu, ki je predstavnik kmetijstva?

Kmetijstvo je najbolj regulirana skupna evropska politika. To pomeni, da kot država številnih stvari ne moremo veliko spreminjati. Lahko pa jo spreminjamo v okviru Evropskega parlamenta, kjer trenutno v pristojnem odboru za kmetijstvo in podeželje Slovenci nimamo nobenega predstavnika. Zato je zelo pomembno, da si v EU izborimo več besede, da bo naš glas pri kmetijski politiki in razvoju podeželja znotraj EU bolje slišan! Le tako bo mogoče zagotavljati boljše pogoje za slovensko kmetijstvo in slovenskega kmeta ter zagovarjati naše interese, ki so velikokrat nasprotni interesom večjih in močnejših kmetijskih držav.

Kdo lahko naredi največ za slovenskega kmeta, pa tudi obrtnika, podjetnika in kje?

Na nas politikih je največja odgovornost, da se glas slovenskega kmeta in obrtnika sliši tudi v Evropi! Seveda pa nas tudi doma čaka še veliko dela, da uveljavimo takšne rešitve, ki bodo vsem kmetom, obrtnikom in malim podjetnikom omogočile najboljše pogoje za delo, brez nepotrebne birokracije in nepravičnih davčnih obremenitev.

S kakšnimi ukrepi lahko zavarujemo položaj slovenskega kmeta?

Vsem, ki s svojim delom preživljajo družine, moramo zagotoviti, da jih ne bodo prizadele nepravične davčne obremenitve. Lep uspeh smo dosegli, ko je Ustavno sodišče RS ugodilo zahtevi, ki smo jo vložili pri Peticiji proti davku na nepremičnine, v kateri so bile zastopane tudi kmetijske interesne organizacije ter Sindikat kmetov Slovenije, in je v celoti razveljavilo nepremičninski zakon. Ta primer dokazuje, da se da zavarovati kmeta, obrtnika in ljudi. Treba bo pa še marsikaj narediti tudi v Bruslju pri odločanju o skupni kmetijski politiki.

Sanacija žledoloma

V dobrih dveh mesecih po žledolomu se ponekod sanacija poškodovanih gozdov sploh še ni začela.

Od 31. januarja do 9. februarja letošnjega leta je žled pustošil skoraj v vseh slovenskih gozdovih. Po popisu poškodovanosti, ki ga je izdelal Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), je poškodovanega drevja, ki je predvideno za posek, več kot 7 milijonov m³ lesa, po zadnjih ocenah celo do 10 milijonov. Poškodovane gozdove imamo v vseh gozdogospodarskih območjih. Le v murskosoboškem, brežiškem in blejskem območju je pričakovani posek poškodovanega drevja manjši kot 100.000 m³. Najbolj prizadeta pa so postojnsko, tolminsko, kranjsko in ljubljansko območje.

NAVODILA ZA SANACIJO GOZDOV

Za skoraj celotno kranjsko, postojnsko, ljubljansko, tolminsko in novomeško območje ter nekatere katastrske občine v brežiškem in kočevskem območju je ZGS izdal generalne odločbe. Praviloma je potrebno po-

Obseg škode v gozdovih zaradi žledoloma 31. 1. 2014–9. 2. 2014 – Količina poškodovanega lesa, predvidenega za posek (vir: Zavod za gozdove Slovenije)

Gozdogospodarsko območje	Predviden posek poškodovanega drevja v m ³	Predviden posek poškodovanega drevja v zasebnih gozdovih v %	Poškodovani iglavci v %
Postojna	1.657.844	61	50
Tolmin	1.345.850	79	10
Kranj	1.202.770	98	25
Ljubljana	1.184.844	90	30
Sežana	380.930	91	28
Kočevje	300.466	70	31
Celje	261.804	88	29
Ostali	698.492	88	41
Skupaj	7.032.787	81	31

sekati vse izruvano, prelomljeno, močno nagnjeno drevje in drevje, ki ima poškodovano več kot tretjino krošnje pri iglavcih in več kot 80 % krošnje (za nekatera območja 60 %) pri listavcih. Poškodovana drevesa za posek ni nujno, da so označena. Mora pa lastnik o začetku sečnje in v 8 dneh po končani sečnji o tem obvestiti svojega revirnega gozdarja, ki mu bo dal podrobnejša navodila. Iglavce je treba posekati in izdelati do 15. maja 2014 (na kraškem območju do 1. maja 2014), listavce pa do 31. decembra 2016. Če opazimo pri iglavcih napad podlubnikov, moramo napadena drevesa posekati in izdelati v 21 dneh po odkritju žarišča. Generalne odločbe so med drugim objavljene na spletni strani ZGS (<http://www.zgs.si/>).

SANACIJA POTEKA PREPOČASI

Navodila ZGS so sicer jasna in usmerjena v nujno sanacijo po

PREDLAGANI HITRI UKREPI KGZS ZA OMILITEV POSLEDIC ŽLEDOLOMA:

- organiziranje pomoči zasebnim lastnikom gozdov ob sanaciji,*
- pomoč za obnovo poškodovanih travniških sadovnjakov,
- znižanje katastrskega dohodka za poškodovan gozd v letu 2014,*
- upoštevanje višje porabe goriva pri povračilu trošarine,*
- gozdarske subvencije za obnovo gozda se ne všttevajo v dohodninsko osnovo,*
- brezplačna in hitro izvedljiva zapora javnih cest pri sanaciji,*
- znižana 9,5-odstotna stopnja DDV za drva in lesne sekance,
- podaljšanje roka za odpis prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje,*
- obiskovalci v gozdove vstopajo na lastno odgovornost,*
- poziv občinam za sofinanciranje gozdarske opreme in izvedbo tečajev za varno delo v gozdu.*

* Delno ali v celoti upoštevano v spremenjeni zakonodaji.

žledu poškodovanih gozdov ter preprečitev nadaljnje škode, ki jo lahko pričakujemo predvsem zaradi podlubnikov. Žal pa sanacija ne poteka po naših željah in pričakovanjih.

Tudi v državnih gozdovih, kjer je gozdarska služba dobro organizirana, se je sanacija ponekod pričela šele pred kratkim. Veliko zasebnih lastnikov pa sploh ne ve, kje imajo svoje gozdne parcele, oziroma če jih je sploh prizadel žled. Ali imamo rešitve, kako postopati v takih primerih? Operativnih gozdarjev na terenu, ki bi združevali lastnike in organizirali skupne sečnje, v našem gozdarskem sistemu namreč od leta 1994 nimamo več. Nekateri revirni in drugi gozdarji javne gozdarske službe sicer to delo opravljajo, vendar delajo to

zgolj na lastno iniciativo in iz lastnega entuziazma.

Žledolom je pokazal vse slabosti našega gozdarstva. Naj omenimo samo nepovezanost med inštitucijami na področju gozdarstva, nepovezanost lastnikov, premalo izvajalcev gozdarskih del predvsem v zasebnih gozdovih, neuravnovešen trg z lesom v Sloveniji v povezavi z nerazvito lesno predelavo, neusposobljenost in neustrezno neopremljenost lastnikov gozdov itd. Vse skupaj lahko strnemo v neustrezno organiziranost gozdarstva v Sloveniji, še posebej v zasebnem sektorju. Tako smo pri sanaciji v zasebnih gozdovih šele na začetku. S sanacijo so več ali manj pohiteli le tisti zasebni lastniki, ki so sami večji dela v gozdu ter so ustrezno usposobljeni in opre-

mljeni. Pri ostalih pa sanacija večinoma stoji, zaradi česar je pričakovati, da bo veliko lesa, če ne bo prišlo do drugačnega pristopa k sanaciji, ostalo v gozdu. Samo upamo lahko, da ne bo prišlo do gradacije podlubnikov večjih razsežnosti. Bati se je tudi zasičenosti lesnega trga in padca cen lesa, kar se dejansko že dogaja.

SPREMEMBA ZAKONODAJE ZA ODPRAVO POSLEDIC ŽLEDA

V začetku marca je bil sprejet Zakon o ukrepih za odpravo posledic žleda med 30. januarjem in 10. februarjem 2014, s katerim naj bi omogočili hitro in učinkovito sanacijo. Ker sanacija ne poteka tako, kot bi morala, se postavlja vprašanje, kakšne ukrepe še sprejeti, da bi sanirali vsaj dobršen del zasebnih gozdov. Poseben izziv predstavlja sanacija gozdov, katerih lastniki so ostareli ali ne živijo blizu kraja gozda. Tudi kme-

tijsko-gozdarska zbornica je predlagala kar nekaj ukrepov, ki bi omilili posledice naravne nesreča za lastnike. Večina teh ukrepov je bila tudi vgrajena v ukrepe za odpravo posledic žledoloma pri spremembi zakonodaje.

» EGON REBEC

POVIŠANJE KOLIČINE POVRAČILA TROŠARINE ZA POŠKODOVANE GOZDOVE

KGZS je na prvem sestanku v okviru zbiranja predlogov za ukrepe za sanacijo žledoloma na MKO predlagala spremembo Pravilnika o načinu vračila trošarine za energente, ki se uporabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije. Predlog zbornice je bil sprejet in v kratkem pričakujemo sprejetje pravilnika, ki bo uredil povišano normativno porabo goriva za leto 2014 za upravičence, katerih gozdne površine so bile poškodovane zaradi žleda.

ODKUP LESA

Razmere na trgu lesa se zastrujejo. Poleg žledoloma je to rezultat mile zime z nepretrgano gozdarsko proizvodnjo ter manjšo porabo biomase zaradi višjih povprečnih temperatur. Trenutno čakamo na razplet obljube ministrstva glede javnega podjetja, ki naj bi skrbelo za nemoten odkup lesa in stabilizacijo cen. Lastnikom priporočamo, naj lesa ne prodajajo po bistveno nižji ceni od običajne in naj poskrbijo za hitro spravilo iglavcev. Zaradi tople pomladi namreč pričakujemo hiter razvoj vseh vrst lubadarjev.

» MIHAEL KOPRIVNIKAR

Obvezen umik zahtevkov s površin na zbirnih vlogah za leto 2014, kjer so narejene začasne deponije lesa

Z intenzivnim delom v gozdovih se povečuje tudi število začasnih deponij lesa na kmetijskih površinah.

Te površine niso upravičene za pridobitev plačil na površino, zato jih je iz zahtevkov potrebno izločiti, če bodo v kmetijski rabi dlje kot 30 dni ter skupna površina deponij lesa na posameznem GERK-u presega 100 m². Pri tem je potrebno izločiti tudi kmetijske površine, ki zaradi transporta lesa (npr. vlačenje hlodovine, gaženje površin, ...) v letošnjem letu ne bodo usposobljene za kmetijsko rabo.

Pozivamo vse vlagatelje, ki presegate navedene pogoje in imate na svojih zbirnih vlogah v GERK-e in zahtevke vključene tudi začasne deponije lesa, da se s kmetijskim svetovalcem dogovorite za dopolnitev vloge, s katero boste izrisali površino začasne deponije ter hkrati s te površine umaknili tudi zahtevek.

Dopolnitev zbirne vloge in umik zahtevkov je potrebno narediti tudi tekom leta, če boste naredili novo začasno deponijo lesa na kmetijskih površinah.

V primeru, da bo v času po 31. maju 2014 deponija lesa na kmetijskih površinah manj kot 30 dni, je potrebno o tem obvestiti Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja.

V primeru, če zbirne vloge za leto 2014 še niste oddali, lahko zmanjšanje upravičene površine na GERK-u uredite na upravni enoti (predvsem kadar gre za deponije, ki bodo obstajale dlje kot eno leto), za deponije krajše od enega leta pa na izris površin opozorite kmetijskega svetovalca ob vnosu zbirne vloge.

» DR. JERNEJ DEMŠAR

Ukrepi KGZS za hitro sanacijo gozdov

Trenutno se kažejo ozka grla sanacije tako na področju pomanjkanja izvajalcev kot na področju odkupa lesa. Na KGZS smo takoj po prvem pregledu obsega škode ocenili, da v Sloveniji ni dovolj domačih izvajalcev. Podrta in poškodovana je količina dvoletne redne sečnje in posledično bi domači izvajalci brez redne sečnje to količino spravljali do dve leti. Hitra je predvsem strojna sečnja, katere prednost je kljub višji ceni predvsem varnost pri delu ter hitro spravilo, zlasti zaradi preprečitve širjenja lubadarja in razvrednotenja lesa.

Pridobljene informacije o izvajalcih s prostimi kapacitetami bomo posredovali Zavodu za gozdove Slovenije ter lastnikom prek internetnega portala za sanacijo žledoloma.

POTREBA PO JAVNIH DELIH ZA SANACIJO ŽLEDOLOMA

Območje gozdov (občina)

Ime in priimek

Naslov

Telefon

E-pošta

Ocenjena količina poškodovanega lesa m³

- Gozdni red iglavcev ur

- Gozdni red splošno ur

- Vzpostavitev prevoznosti prometnic ur

- Ostalo ur

POTREBA PO ODKUPU LESA

Prodajam les na panju- iglavci m³

Prodajam les na panju- listavci m³

Prodajam hlodovino iglavcev na KC m³

Prodajam hlodovino listavcev na KC m³

Prodajam tehnični les celulozo iglavcev m³

Drva in celulozo listavcev m³

Obrazec izrežite in pošljite na KGZS, Celovška 135, 1000 Ljubljana, ali po elektronski pošti zledolom@kgzs.si. Obrazec na spletni strani www.kgzs.si bo dosegljiv v začetku maja.

KGZS se zavezuje, da bo podatke posredovala naprej zainteresiranim podjetjem, vendar ne jamči kasnejši odkup lesa.

Ukrep izvajanja javnih del na poškodovanem območju po žledolomu

V Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije smo pričeli odpravljati posledice žledoloma, da bi bila potrebna dela čim prej opravljena in s tem tudi zmanjšane oziroma odpravljene nadaljnje posledice in s tem povezani stroški. Odzvali smo se na povabilo Vlade RS, da pomagamo na poškodovanih območjih vzpostaviti gozdni red in gozdno higieno, pripravo tal za sadnjo, ročno spravilo manjših gozdno-lesnih sortimentov in pomoč pri vzpostavitvi prevoznosti gozdnih prometnic.

Dela se bodo izvajala prek programa javnih del »Pomoč v primeru elementarnih nesreč« na prizadetih območjih v skladu z interesom lastnikov gozdnih zemljišč. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije bo kot izvajalec dela vodila tudi ustrezno koordinacijo in organizacijo po posameznih območjih.

Vsi delavci bodo pred napotitvijo na posamezno delovišče seznanjeni z zahtevami narave dela in njenega varnega opravljanja ter ustrezno usposobljeni in opremljeni z zahtevano delovno opremo.

Da bi z izvajanjem del na sanaciji žledoloma lahko čim prej pričeli, se s tem dopisom obračamo na vse vas, ki ste na svojem kmetijskem gospodarstvu utrpeli škodo zaradi žledoloma. Pozivamo vas, da izpolnite priložen obrazec »Prijava potreb po javnih delih« in ga do 30. aprila posredujete na naslov: KGZS, Celovška 135, 1000 Ljubljana. Prijavo je možno oddati tudi po elektronski pošti zledolom@kgzs.si ali jo izpolniti na spletni strani www.kgzs.si (predvidoma v začetku maja).

Na podlagi zbranih prijav bomo organizirali delovne sestanke z zainteresiranimi kmetijskimi gospodarstvi na kraju izvajanja del, kjer vas bomo o vsem natančneje seznanili. Za dodatne predhodne informacije se lahko obrnete na tel. št.: 01 51 36 702 (Miha Koprivnikar, miha.koprivnikar@kgzs.si) ali na tel. št.: 01 51 36 646 (Andreja Krt Stopar, andreja.krt@kgzs.si).

» ANDREJA KRT STOPAR

Kupujte mesne izdelke preverjenega porekla!

Združenje predelovalcev mesa na kmetijah in Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) opozarjata potrošnike, naj bodo pri nakupu mesnih izdelkov pozorni na njihovo poreklo in kakovost, prodajalce pa, naj povprašajo po deklaraciji, ki je podlaga za sledljivost.

Na novinarski konferenci, ki je bila v začetku aprila, je predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) **Cvetko Zupančič** povedal, da KGZS podpira razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, med katere sodi tudi predelava mesa. Razvoj dopolnilnih dejavnosti v povezavi z neposredno prodajo omogoča neposreden stik med kmeti in potrošniki. Tako se posredno krepi tudi povezanost podeželja in mesta, dviga zavest o lokalno pridelani hrani in pomenu kmetijstva.

»Pri doseganju teh ciljev so pomembne vse oblike povezovanja kmetov, zato KGZS podpira Združenje predelovalcev mesa na kmetijah. Njihove pobude v zvezi s spremembami zakonodaje prek strokovnih odborov KGZS posreduje na državno raven, podpiramo pa jih tudi organizacijsko in strokovno. Poseben poudarek je tudi na promociji mesnih izdelkov, zlasti na prireditvah, kot so

Dobrote slovenskih kmetij na Ptuj, *Podeželje v mestu*, in z dogodki, kot je današnji,« je povedal Zupančič.

ŠTEVILNI NELEGALNI NAČINI PRODAJE MESNIH IZDELKOV

Predsednik združenja **Franc Pribožič** je poudaril, da se v zadnjem času pojavljajo ponudniki mesnih izdelkov, ki ne prodajajo na domačem naslovu, ki niso ustrezno registrirani za predelavo mesa ali pa prodajajo na mestih, ki niso primerna za prodajo mesnih izdelkov, kot so parkirišča, parki itn.

»Prav tako opažamo primere, ko se mesni izdelki razvažajo po domovih brez zahtevane opreme (vozila s hlajenjem) in ustrezne označitve izdelkov. Zato naj potrošniki posegajo po mesnih izdelkih tistih predelovalcev mesa na kmetijah, ki izpolnjujejo predpisane zahteve in prodajajo izdelke na za to predvidenih mestih za prodajo.

Sočasna poskušnja izdelkov je najboljši način za izboljšanje znanja predelovalcev mesa na kmetijah in kakovosti njihovih mesnih izdelkov.

jo. Še bolje je, če izdelke poiščete na kmetijah, ki imajo javno označeno prodajo mesnih izdelkov,« je zaključil Pribožič.

OCENJEVANJE, RAZSTAVA IN POKUŠINA VELIKONOČNIH DOBROT

Hkrati z novinarsko konferenco je potekalo tudi ocenjevanje mesnih izdelkov, ki se ponudijo za velikonočni zajtrk. Na njem je sodelovalo deset kmetij, članic združenja. Interno ocenjevanje je vodila **Marlena Skvarča** z Biotehniške fakultete. S sočasno pokušino so člani združenja iz prve roke izvedeli, kakšna je kakovost njihovih izdelkov, in dobili napotke, kako izdelke še izboljšati.

Po ocenjevanju se je vsaka kmetija z izdelki tudi promocijsko predstavila. V ta namen so kmetije pripravila velikonočno mizo s ponudbo jedi v obliki narezka, ki jih damo v velikonočno košarico s posebnim namenom in jih na veliko soboto nesemo k blagoslovu. Ocenjevanju ob robu je mag. Marlena Skvarča povedala: »Kakovost mesnih izdelkov s kmetij stalno raste. Resda še tu pa tam zasledimo izdelke, kjer so zaznavne malenkostne napake v tehnologiji, vendar je to lahko povezano tudi s tradicionalnim načinom predelave, povezanim z različnimi območji Slovenije. Ob upoštevanju te izvirnosti so bili izdelki zelo dobri.«

»**MARJAN PAPEŽ**

Pripravljeni pogrinjki so bili prava paša za oči.

Na ocenjevanju so sodelovale kmetije Babič iz Župečje vasi na Dravskem polju, Balon z Bizeljskega, Brezovnik iz Mute, Cernatič iz Šempasa, Čelofiga iz Spodnjih Jablan pri Cirkovcah, Golob iz Zlatoličja, Perc iz Vodrancev pri Kogu, Pribožič z Dečnega sela pri Brežicah, Ratej z Lačne gore pri Oplotnici in Vargazon iz Cvena pri Ljutomeru.

Zaslužite s soncem

Zaupajte soncu in izkoristite njegovo moč

Na strehi salona Rutar v Mariboru je podjetje **MOJA ELEKTRARNA, d.o.o.**, predstavilo nov projekt udeležbe državljanov v naložbah v sončne elektrarne. Slovenci lahko od aprila naprej kot fizične ali kot pravne osebe investirajo v sončno elektrarno Rutar Maribor (z 907 sončnimi paneli) in Dipo Murska Sobota (s 450 sončnimi paneli). Z zanesljivo in donosno investicijo v lokalno okolje in obnovljive vire energije podjetje **MOJA ELEKTRARNA**, ki je del skupine PV-Invest, enega največjih upravljavcev sončnih elektrarn v Avstriji, vsakemu posamezniku zagotavlja zelo visoko donosnost v višini 5 odstotkov, možnost izstopa brez časovne vezave z garancijo povračila osnovne investicije in pripadajočih obresti.

PROJEKT MOJA ELEKTRARNA JE NA SLOVENSKA TLA PRIPELJAN IZ AVSTRIJE

Poleti 2013 je projekt udeležbe državljanov z naložbami v sončne elektrarne zaživel v sosednji Avstriji, kjer je požel velik uspeh in neverjeten odziv državljanov. V prvih dveh dneh so razprodali vse razpoložljive sončne panele elektrarne v Celovcu, v prvem polletju se je pridruživlo že več kot 500 udeležencev, ki v povprečju kupujejo po 15 sončnih panelov.

Ta količina panelov namreč zadostuje potrebam porabe električne energije na leto za eno gospodinjstvo.

ZAGOTOVLJENA JE 5-ODSTOTNA OBRETNOSTNA MERA

V sklopu danega posojila podjetju **MOJA ELEKTRARNA** lahko vsak državljan Slovenije kupi sončne panele določene sončne elektrarne. Cena enega sončnega panela je 600 evrov. Donos na posojilo znaša 30 evrov na leto za vsak sončni panel. Ta znesek ustreza letni obrestni meri v višini 5,0 %. Časovna vezava, kot velja npr. pri vezanih bančnih vlogah, ne obstaja. Sončne panele lahko posameznik unovči kadarkoli in podjetje **MOJA ELEKTRARNA** povrne celoten vložen znesek, skupaj s pripadajočimi obrestmi, na bančni račun stranke. Cena panela ostane za celotno obdobje delovanja elektrarne nespremenjena.

Dodatne informacije in naročilo je možno na telefonski številki 059 102 858 ali na spletni strani www.mojaelektrarna.si.

V AVSTRIJI VRSTA ZA SODELOVANJE

Pogovarjali smo se z **Ingramom Euschem**, partnerjem podjetja **MOJA ELEKTRARNA**, ki je uspešen tehnični strokovnjak na področju fotovoltaike in generalni direktor podjetja KIOTO, ki letno proizvede 50 MW fotovoltaičnih modulov.

Ingram Eusch: "V Avstriji so sončne module razprodali v dveh dneh."

Ste partner in predstavnik avstrijskega podjetja PV-Invest, ki se ukvarja z nameščanjem fotovoltaičnih elektrarn na trgovskih in industrijskih zgradbah ter ima več kot 125 let izkušenj. Prebrala sem, da ste nekaj let živeli tudi v Južni Afriki, nato pa ste se združili s podjetjem KIOTO. Kakšne so vaše izkušnje s sončnimi elektrarnami?

"S podjetjem KIOTO smo začeli sodelovati leta 2006. Postavljali smo fotovoltaične elektrarne v Španiji, nato v Italiji, na Češkem, v Sloveniji in Avstriji. Skupaj smo v zadnjih šestih ali sedmih letih postavili približno 70 MW fotovoltaičnih elektrarn. Prav tako smo leta 2006 v Celovcu začeli s proizvodnjo fotovoltaičnih modulov."

Kako bi opisali model udeležbe posameznikov in podjetij v Avstriji pri sončnih elektrarnah, kako deluje in kakšna je osnovna ideja?

"Model udeležbe podjetja Unser Kraftwerk smo oblikovali pred dvema letoma, da bi svojim strankam ponudili poslovni model, s pomočjo katerega bi lahko bili udeleženi v velikih fotovoltaičnih elektrarnah z relativno nizkim denarnim vložkom. V Avstriji imamo enak model, v katerem en panel stane 600 evrov, zato imamo

stalno obrestno mero 3,6 %. To je nekoliko nižje kot pri modelu v Sloveniji (5%), saj je rentabilnost fotovoltaičnih elektrarn v Avstriji nižja kot v Sloveniji. To je prednost za slovenske stranke. Slovenski paneli so torej na splošno donosnejši od avstrijskih. Kljub vsemu je bila ideja tako izjemna, da ko smo začeli v Avstriji, je bila celotna elektrarna razprodana v dveh dneh."

Ali je ideja za Slovenijo enaka ali podobna? Koga bi zanimalo vlaganje v ta projekt?

"Pri podjetju **MOJA ELEKTRARNA** v Sloveniji je ideja zelo podobna. Slovencem želimo ponuditi avstrijski model za uspeh, ki je vlaganje v obnovljivi vir energije in udeležba v fotovoltaični elektrarni. V Sloveniji je cena panela prav tako 600 evrov, toda obrestna mera je fiksna pri 5 %, kar našim slovenskim strankam obljublja višji donos."

ČISTA ELEKTRIKA IZ SONČNE ENERGIJE V LOKALNEM OKOLJU

Korake do sodelovanja in varne naložbe nam je pojasnil direktor podjetja **MOJA ELEKTRARNA** Peter Kokot

Kakšno je tveganje za udeleženca?

"Tveganja za udeležence so zelo majhna. Sončna elektrarna, ki proizvaja električno energijo, ima s strani države zagotovljen odkup elektrike za celotno obdobje delovanja. Poleg tega država zagotavlja visoko odkupno ceno proizvedene elektrike za obdobje 15 let za elektrarne, priključene na omrežje pred koncem 2012. To omogoča visoko donosnost sončne elektrarne, ki se v velikem delu prenese na udeležence projekta. Dodatno varno naložbo →

Peter Kokot: "Država zagotavlja odkup elektrike in zajamčeno odkupno ceno za obdobje 15 let."

PREDNOSTI ZA VAS:

- ⊗ prispevek k obnovljivim virom energije in k okolju
- ⊗ obresti v višini 5% so bistveno višje kot pri hranilni knjižnici (manj kot 1%) ali pri vezanih vlogah na banki (caa. 2%)
- ⊗ višina vložka se nikoli ne spremeni
- ⊗ ekotarifa in zagotovljen odkup, kot ju zagotavlja država
- ⊗ ni najkrajšega roka vračila, ni časovne vezave sredstev
- ⊗ 100-odstotna varnost z izkušenim avstrijskim partnerjem (Unser Kraftwerk)
- ⊗ zmanjšanje toplogrednih plinov in ogljično nevtralna proizvodnja električne energije
- ⊗ vaš vložek je potrjen s certifikatom

ČIM VEČJE ŠTEVILO ENERGETSKO AVTONOMNIH POSAMEZNIKOV

"Fotovoltaika je izredno obetajoča, napredna, zanimiva, propulzivna in v vseh pogledih za državo in njene davkoplačevalce koristna dejavnost, ki pa jo je potrebno, kot vse sodobne hitro rastoče trende, upravljati in usmerjati," meni direktor podjetja Erneron d.o.o. Primož Tručl, član upravnega odbora Združenja slovenske fotovoltaične industrije.

"Prepričan sem, da so in bi morali obnovljivi viri energije ostati prioriteta energetske politike v Sloveniji, kar bi nam na dolgi rok prineslo milijonske prihranke, ker je kot energetska vir zanesljiv, vsakomur dostopen, obnovljiv in zato ekološko sprejemljiv, razpršen, avtonomen, nemoteč ob delovanju in nezahteven za vzdrževanje."

STREHE POHIŠTVENIH SALONOV RUTAR POKRIVAJO SONČNE ELEKTRARNE

Josef Rutar, lastnik in direktor skupine Rutar, o sončnih elektrarnah na strehah salonov Rutar in Dipo v Sloveniji in v Avstriji Kaj menite o zgodbi moje elektrarne in udeležbi državljanov v projektu?

»Zgodbo poznam in zelo pozitivno gledam na celoten projekt. Sem tudi seznanjen s tem, da so v Avstriji naprave že v nekaj urah razprodali, kar ni tako presenetljivo, saj so fotovoltaični sistemi dobra investicija in priložnost za vsakega posameznika, ki želi

investirati v okolje in s tem tudi v boljše prihodnost.«

Josef Rutar: "Fotovoltaični sistemi so dobra investicija."

SONCE JE VIR ŽIVLJENJA!

Novinar in kolumnist Ozren Podnar o pozitivnih učinkih sončnih žarkov:

»Zvezda, okoli katere se vrtili naš planet, nam daje življenje. Zdravniki vse prevečkrat poudarjajo škodljive posledice izpostavljenosti sončnim žarkom, premalo pa prednosti. Izpostavljenost sončni svetlobi krepi naše telo, mišice, odpornost in duševno zdravje, varuje nas pred boleznimi, dviguje razpoloženje, preganja utrujenost in deluje kot naravni anti-depresiv. Medicinske raziskave so potrdile tudi, da pomaga pri hujšanju in krepi libido. Sončni žarki so torej vir energije in zdravja. Izkoristimo jih!«

Dotatne informacije na telefonski številki 059 102 858 ali www.mojaelektrarna.si.

Saša Einsiedler, komunikacijska trenerka in svetovalka, mediatorka ter coach, Ljubljana

"Spodbujanje vseh virov zelene energije je zagotovo prava pot za našo in prihodnje generacije. S projektom moja elektrarna imamo sedaj možnost, da sodelujemo v varni naložbi, ki spodbuja rabo obnovljivih virov energije iz sončnih panelov in tako izboljšuje življenjski standard v Sloveniji ter pomembno prispeva k varstvu lokalnega okolja in globalnega podnebja."

Štefko Bratkovič, moderator jutranjega programa na Radiu Center, Zg. Duplek

"Skrb za okolje ni trend. Zelene naložbe so nuja. Za naš planet in za vse, ki bivamo na njem. Sem zelo ponosen, da tudi sam pomagam pri ustvarjanju zelene prihodnosti."

Vesna Osterman, finančna svetovalka za podjetja, Banka Sparkasse d.d., Kranj

"V današnjem času se mi zdi zelo pomembno, da skrbimo za naše okolje. S projektom moja elektrarna pa pri tem celo zaslužimo."

Anita Hrast, direktorica Inštituta za razvoj družbene odgovornosti IRDO

»Pozdravljam projekt moja elektrarna, tudi zato, ker omogoča sodelovanje posameznikov z naložbo v obnovljive vire, kar prinaša dvojno korist - prijazen vir energije in obresti na vložek.«

Ana Vučina Vršnak, izvršna urednica Energetike.NET

»Tudi pri nas 'sonce' zaposluje marsikatero pridnega delavca in lahko bi jih še več. Pri rabi sončne energije namreč ne gre zgolj za klasične sončne elektrarne, ampak so inovacije zadevo postavile na en nivo višje: na primer, zgradimo lahko svojo 'sončno hiško, ki bo imela fotonapetostne module vgrajene bodisi v fasado, na streho ali pa jih bomo uporabili kot zasteklitev. Strokovnjaki zagotavljajo, da se takšne stavbe splača graditi. In če bomo pri tem obstoječe, energijsko potratne hiše in bloke ter druge objekte še dodatno energijsko sanirali, smo na konju - s tem pa bliže soncu!«

⇒ zagotavljajo jamstva s strani avstrijske grupacije in zavarovalnice, kakor tudi zastava sončnih panelov v korist udeležencev."

Kako dolgo je udeleženec vezan k sodelovanju v projektu?

"Udeleženec nima nobene časovne vezave. Višina donosa se izračuna na dan izstopa, torej za obdobje od dneva, ko ste dali posojilo za nakup panela, do dneva, ko ste ga vrnili. Denar za panel pa vam seveda povrnemo v celoti."

Kako poteka prijava posameznika?

"Prijava poteka zelo enostavno prek www.mojaelektrarna.si ali pa na telefon 059 102 858."

Cena sončnega panela		Donosnost na leto	
600 €	5,0%	5 let	160 €
		10 let	300 €
		20 let	600 €
		30 let	900 €
		40 let	1.200 €
		50 let	1.500 €

Nova spoznanja o prehrani v prašičev

Ugodno počutje živali, nova zahteva v sistemu navzkrižne skladnosti – v priručniku pod številko 96.

Pričela je veljati nova zahteva v sistemu navzkrižne skladnosti: »Vse breje svinje in mladice morajo za potešitev lakote in potrebe po žvečenju dobiti zadostno količino voluminozne ali visoko vlakninate krme in visoko energetske krme.«

Predstavljamo vam vse strokovne razloge, zaradi katerih je nastala takšna zahteva.

STROKOVNI RAZLOGI

Dovolj intenzivna prehrana v času do prvega pripusta ima veliko prednosti, ki vse vplivajo na uspeh reje: večje število rojenih, živorojenih in odstavljenih pujskov, večja masa gnezda ob odstavitvi, krajše obdobje od odstavitve do estrusa in do oploditve. S pravilno prehrano mladic v času vzreje močno vplivamo na pogostost in težavnost plodnostnih motenj in na dobo rabe svinje.

Včasih so bila priporočila o omejeni količini ponujene krme (restriktivna prehrana) v dobi vzreje mladic. Današnje intenzivne pasme potrebujejo drugačen način vzreje in prehrane. Zato jih redimo bolj intenzivno in pripuščamo pri večji telesni masi, saj imajo šele takrat dovolj veliko zalogo maščobnega tkiva, ki ga potrebujejo v laktaciji. Pripust so priporočeni pri starosti 220–230 dni in telesni masi 130–140 kg, debelina stranske hrbtne slanine bi morala biti 18–20 mm.

Debelina hrbtne slanine pred prasiatvijo naj bi bila 20–24 mm in takšna naj bi bila pri starih svinjah pred pripustom.

Optimalna velikost gnezda je odvisna od razmer, načina reje, optimalne prehrane in ugodnega počutja. V ekstenzivni reji naj bi bilo vsaj 11–12 živorojenih pujskov s telesno maso vsaj 1,35 kg.

PRAKTIČNA PRIPOROČILA ZA KRMLJENJE MLADIC

Mladice odbiramo pri 60 kg in krma naj bi vsebovala 13,5 MJ DE*/kg in 8 g lizina/kg, če pa jih odbiramo pri 100 kg, naj bi krma vsebovala 13,0–13,5 MJ DE/kg in 6–7 g lizina/kg.

Mladice naj bi krmili s krmo, pripravljeno posebej za njih, vendar ta praksa pri nas še ni uveljavljena.

Pred pripustom mladice obilno krmimo, saj s tem dosežemo učinek večjega števila ovuliranih jajčec. Učinek je najboljši, če pričnemo obilno krmiti mladice 11–14 dni pred pripustom.

Prehrano prilagodimo tipu, kondiciji živali, letnemu času in drugim dejavnikom okolja.

Predlog za vsebnost energije in lizina v krmnih mešanicah za vzrejo mladic:

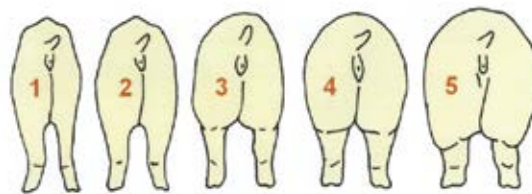
Telesna masa (kg)	30–60	60–100	100–130
Debelina hrbtne slanine (mm)		7–12	12–18
Vsebnost krme MJ DE/kg	14,0	13,5	13,0
g lizina/kg	12,0	9,0	6,5–7,0
	Vse obdobje 13,5 MJ DE/ kg in 10,0 g lizina/kg.		

*MJ DE – mega joule digestible energy – MJ presnovljive energije.

Sedanja praksa, ki se je izkazala za optimalno, je 2,5 kg krme od 60 kg žive mase naprej do časa

pripusta. Krmimo krmo za laktacijo. Če krmimo krmo za breje svinje, pokladamo 2,6–2,8 kg/dan, 5–10 dni pred estrusom in načrtovanim pripustom 3,5 kg/dan. Pripust naj bil pri tretjem ali četrtem estrusu, ko je svinjka stara 8 mesecev in dosega 140 kg telesne mase. Po pripustu jim takoj zmanjšamo krmo na okoli 2,3 kg/dan do visoke brejosti (od okoli 90. dan), ko povečamo na 3–4 kg.

Fotošablona za ocenjevanje telesne kondicije živali

Ocena	Kondicija	Otip reber, hrbtenice, kolčnih in sedničnih grč
1	Izčrpana	Očiten
2	Suha	Enostaven, z rahlim pritiskom
3	Idealna	Komaj zaznaven s čvrstim pritiskom
4	Debela	Ne občutimo ob močnem pritisku dlani
5	Pretirano debela	Ne občutimo niti ob pritisku s prstom

brejosti do prasiatve pa le 2,3 kg (zadnje 1–3 dni brejosti po 2–2,5 kg). Zatem stimuliramo svinjo, da zaužije čim več krme, tako da v nekaj dneh že zauživa 4–5 kg krme, zatem povečamo obrok na 5–6 kg za nekaj dni in nato bi morala glede na potrebe zaradi laktacije svinja zaužiti 6–10 kg, kar pa je težko doseči, zato tudi svinje v času laktacije shujšajo, vendar si prizadevamo, da bi shujšale čim manj.

PRAKTIČNA PRIPOROČILA ZA KRMLJENJE BREJIH SVINJ

Nizka brejosti: od pripusta do 27. dneva

Takoj po pripustu svinje ne žrejo veliko, kar je povezano s fiziološkimi procesi. V obdobju nizke brejosti shujšanim svinjam »popravljamo« kondicijo z obilnim obrokom. Zaželeno in priporočena je kondicija 3.

Srednja brejost: od 28. do 84. dneva

Ocena kondicije	Dodatna količina krme glede na kondicijo živali (kg/dan)	Skupna dnevna količina krme (kg/dan)	Dodatek krme po vsaki naslednji prasitvi
1	+ 0,6	2,8–3,1	Za vsako zaključeno prasitev dodamo še 0,2 kg krme k obroku: po 1. prasitvi = 0,2 kg po 2. prasitvi = 0,4 kg po 3. prasitvi = 0,6 kg
1,5	+0,4	2,6–2,9	
2	+0,3	2,5–2,8	
2,5	+0,2	2,4–2,7	
3 (priporočena kondicija)	+0,0	2,2–2,5	
4	-0,2	2,0–2,3	
5	-0,3	1,9–2,2	

Krmimo jih glede na to, kako velike (težke) so živali in kakšna je njihova kondicija. Tako mladice krmimo z 2,2–2,5 kg krme (če so lažje, še manj), starejšim svinjam pa za vsako zaključeno prasitev dodamo še po 0,2 kg krme k obroku.

Pozna ali visoka brejost: od 85. dneva

Zaužívanje krme je potrebno povečati za 0,5–1 kg. V zadnjih dveh tednih je to povečanje lahko 1 kg in več. 24 do 36 ur pred prasitvijo je potrebno ponujeno krmo zmanjšati na 2–2,5 kg.

V tem obdobju je dodatek voluminozne krme ugoden, saj svinja navidezno pripravlja gnezdo.

Potrebe brejih svinj so odvisne tudi od sistema/načina reje in temperatur v okolju.

Spreminjanje potreb živali (MJ DE/d) glede na različne zunanje temperature prikazuje preglednica, na osnovi katere je potrebno prilagoditi obrok glede na letni čas.

Pri različnih načinih reje se potrebe po krmi izredno spremenijo, kar je navedeno v preglednici:

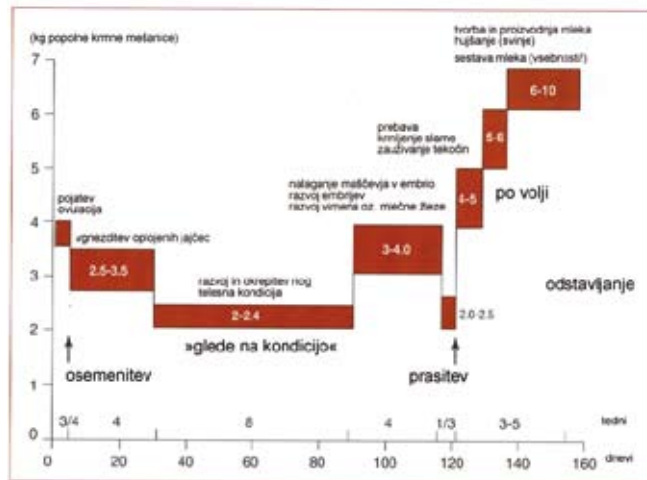
Telesna masa svinje/mladice (kg)	20 °C	15 °C	10 °C	5 °C	0 °C
120	30,3	34,6	38,9	43,2	47,6
150	30,8	35,7	40,7	45,6	50,5
200	33,1	38,9	44,7	50,5	56,3
250	34,9	41,6	48,3	55,0	61,7

Telesna masa mladice/svinje (kg)	Prirast (kg)	Potrebe (MJ DE / dan)			
		V hlevu	Gibanje	Okolje	Skupaj
120	45	30,3	2,7	4,4	37,4
150	35	30,8	3,1	4,5	38,4
200	25	33,1	3,9	4,7	41,6
250	15	34,9	4,7	4,5	44,4

Pri neintenzivni reji lahko s pridom uporabimo doma pridelano voluminozno krmo

Zelena krma ali silaža v prehrani brejih svinj lahko nadomesti del močne krme in ugodno vpliva na počutje svinj, saj **Prehrana svinj od osemenitve do laktacije po fiziološko značilnih obdobjih** (Povzeto po: Danish agricultural advisory service, 2005)

Visoko breje svinje (zadnje 4 tedne brejosti): 4–5 kg. V zadnjem tednu pred prasitvijo ne dajemo več sočne krme. Zadnji teden brejosti svinje krmimo z enako krmno mešanico (2,5–3

kljub manjšim količinam moč-

kg), kot jo bodo dobivale v času prasitve in laktacije.

Vendar je nujno, da preračunate obroke, da ne bo takšna reja, ki ima v obrok vključene lastne pridelke, slabša zaradi neuravnoteženega obroka. Ne glede na sistem reje je cilj

vedno isti: porodna masa puijskov 1,35 kg in 11 živorojenih puijskov. Če tega ne dosežete, je potrebno popraviti prehrano in način reje.

V intenzivni reji so se izboljšale reprodukativne lastnosti in zmanjšal delež izločitev svinj zaradi poškodb/okvar nog pri svinjah, ki so zaužívale od 5. do 34. dneva po pripustu obrok z visokim deležem vlaknine, sestavljene iz pšenične slame, ovsenih otrobov in ovs. Takšen obrok je tudi zmanjšal agresijo med svinjami za kar 75 % in podaljšal čas zaužívanja za 150 %.

Izjemno ugodno vplivajo tudi pesni rezanci, saj dajejo občutek sitosti (občutek polnega želodca), povečajo zadrževanje vode, upočasnijo praznjenje želodca in ugodno vplivajo na epigastralno fermentacijo. Vse to pripisujemo neškrobnim polisaharidom (pektini in policeluloza).

Tako lahko povzamemo, da v času nizke in srednje brejosti ponujena vlaknasta krma (seno, slama, gobji kompost, pesni rezanci, briketi lucerne) v obliki, ki jo dopušča način reje, izredno ugodno učinkuje na dobro počutje živali. Živali se zaposlijo in tudi zapolnijo prebavila, kar jim daje dodaten občutek sitosti. V času pred prasitvijo, če sistem reje dopušča, ravno tako priporočamo polaganje voluminozne krme (teden ali vsaj dva dneva pred prasitvijo), s katero svinja navidezno gradi gnezdo, kar izredno ugodno vpliva na pravilno hormonsko razmerje, potrebno za prasitev in začetek laktacije.

»GABRIJELA SALOBIR

Recenziral:
prof. dr. Janez Salobir,
BF - Oddelek za zootehniko

Zajedavci in drobnica

Stika z zajedavci ne moremo preprečiti, lahko pa zmanjšamo posledice zajedavskih bolezni pri drobnici.

V organizmih skoraj vseh vrst prostoživečih živali se nahajajo zajedavci. Tako so domače živali pašne reje vsak dan v stiku z različnimi vrstami notranjih zajedavcev, pa tudi s trajnimi in občasnimi zunanjimi zajedavci.

Stika z endoparaziti ali kar paraziti – kakor običajno rečemo notranjim zajedavcem – ne moremo preprečiti, lahko pa s pravilnimi rejskimi postopki močno zmanjšamo posledice okužb in preprečimo gospodarsko škodo. Zdravljenju zajedavskih bolezni z antiparazitiki ali antihelmintiki se v celoti težko izognemo, vendar so ne glede na učinkovitost preparata potrebni rejski (zootehnični) ukrepi in načrtna uporaba zdravil, ki pa predstavlja ukrep zdravstvenega varstva drobnice.

PREHRANA

Pomembno vlogo pri spopadanju posamezne živali z napadi zajedavcev ima njen imunski sistem. Živali z močnejšo konstitucijo in dobro telesno kondicijo bolje prenašajo tudi močnejše okužbe, medtem ko so slabotnejše in zdravstveno zanemarjene živali bolj prizadete ob enako močni invaziji parazitskih žuželk. Na telesno kondicijo pa ima glavni vpliv ob kategoriji živali ustrežna prehrana, na primer visoke potrebe po kakovostni in uravnoteženi prehrani ovc v laktaciji, ustrežna prehrana jagnjet in ustrežna oskrba z vitamini in minerali.

SEZONSKE JAGNJITVE

Obdobje oslabiljenega obrambnega mehanizma plemenskih ovc ali koz je tudi obporodno obdobje, ki traja dva tedna pred porodom in do osem tednov po jagnjitvi oziroma jaritvi. V tem času se poveča izločanje jajčec z iztrebki. Ovce so v tem obdobju močan vir onesnaženja pašnika z ličinkami zajedavcev in vir okužbe jagnjet, ki so bolj dovzetna za okužbe s paraziti. Možnost zmanjševanja okuženosti tropa s paraziti predstavlja uvedba sezonskih jagnjitev, posebno v tistih rejah, ki imajo bolj obremenjene pašnike (malo pašnih površin, kmetije brez pašno-košne rabe travinja), vendar le ob upoštevanju ostalih lastnosti reje, vključno

z načinom prodaje jagnjet ali kozličev.

VARNI PAŠNIK

Učinkovit ukrep varovanja tropov pred zajedavci je uvedba »varnega pašnika«. To je pašnik, na katerem se živali niso pasle vsaj tri mesece ali bolje celo leto. S tem dosežemo, da so zajedavci prisotni v sprejemljivih mejah in ne povzročajo zdravstvenih težav. Varni pašnik predstavlja travniške površine, kjer imamo pašno-košno rabo travinja, in pašo na travinju po tem, ko je bila preorana in ponovno sejana ruša, ali celo pašo na strnišču, lahko pa tudi na novo ograjeno pašno površino, kjer je v preteklosti potekala košna raba travinja.

Prednostno, v primeru možnosti delitve tropa, na takšnih površinah pasemo mlade živali, plemenske mladice in ovce ali koze v laktaciji skupaj z mladinci. Neokužen pašnik uporabimo po zdravljenju z zdravili močno okuženega tropa. Večina vrst zajedavcev je vrstno specifična (razen metljaja), zato je izmenična pašna goveda in ovc ali koz zelo učinkovit ukrep za zmanjševanje okuženosti. Ukrep ni učinkovit pri kombinirani paši ovc in koz ali gojene divjadi.

Prisotnost divjih prežekovalcev na pašnih površinah je ravno tako vir okužbe s paraziti. Kadar pogoji reje ne omogočajo vzpostavitve nekontaminiranega pašnika, je rešitev tudi pogostejše premeščanje živali

med ogradami in dodatna delitev ograd, da s tem zmanjšamo kroženje ličink; manj ponovnega vstopa v prebavni trakt po izločanju. Razvoj ličink je najintenzivnejši v deževnem in toplem vremenu, zato je pri močnejših okužbah smiselno odvzeti živali s paše za čas trajanja omenjenega tipa vremena.

SELEKCIJA

Dovzetnost za okužbe s parazitskimi boleznimi je genetsko pogojena. Znano je, da je razširjenost okužb s paraziti v tropu odvisna le od dela dovzetnejših živali. Najzanesljivejši način za ugotavljanje okužbe je analiza blata. Izkušenejši rejci si lahko pomagajo tudi z zuna-

nimi znaki – na primer pojav driske. Le-ta je lahko posledica različnih vzrokov, kot so sprememba krme, izpostavljenost stresu, paša na zelinju z nizko vsebnostjo suhe snovi (zgodaj spomladi ali v času dolgotrajnih padavin) ... Če na podlagi poznavanja razmer v tropu izključimo omenjene dejavnike, driske pa se ponavljajo, je najverjetnejši razlog ravno prekomerna okužba z zajedavci. Enako velja za kašelj in pojav pljučnih zajedavcev. Živali, pri katerih ugotovimo veliko dovzetnost za okužbe s paraziti, je treba izločiti, saj s tem preprečimo širjenje okužb na celotni trop, dolgoročno pa dosežemo genetsko odporen trop.

ZDRAVLJENJE

Analiza blata najbolj zanesljivo pokaže stopnjo okuženosti in vrsto zajedavcev, ki v tropu povzročajo največjo gospodarsko škodo. Veterinar tako na podlagi rezultatov analize določi primerno učinkovino zdravila in način zdravljenja, ki je lahko enkratno ali v ponovitvah. Učinkovino je treba menjati vsako leto. V primeru ponavljanja lahko hitro pride do odpornosti zajedavcev na antiparazitike. Z zdravili zdravimo čim manjkrat oziroma po potrebi. Zdravljenje »na pamet« spomladi, pozno poleti oz. jeseni ni nujno učinkovito. Zdravimo živali pred porodom, na začetku zimske uhlevitve,

prav tako tudi plemenske živali pred pripustom.

ZAKLJUČKI

Učinkovita zaščita tropov pred pojavom gospodarske škode je lahko le kombinacija preventivnih ukrepov rejca, ob pojavu večjih okužb pa kombinacija zootehničnih prijemov in uporabe zdravil. Enostranska uporaba samo določenega postopka (npr. uporabe zdravil) in odsotnost preventivnih ravnanj vodi v težko obvladljivo zmanjševanje prireje.

» VINKO MERZEL,
KGZS – Zavod Novo mesto

Država razglasi, lastnik plača

Varstvo kulturne dediščine lahko pomeni visoke stroške za lastnike.

Mlada prevzemnica želi obnoviti vinograd, sin želi zgraditi hišo in hkrati porušiti star objekt, v fazi pridobivanja dokumentacije pa ugotovita, da je nepremičnina posebej varovana. Ko je nepremičnina razglašena za kulturno dediščino, za lastnika nastanejo nove obveznosti in s tem novi nenačrtovani stroški, ki so pogosto zelo visoki.

Država ali občina razglasi nek objekt, nepremičnino, lahko tudi celo vas za območje naravne in kulturne dediščine. Kadar želi posameznik na svoji hiši, zemljišču, ki leži na takem območju, izvesti določene investicije, mora pred tem pridobiti kulturnovarstveno soglasje. Na Zavodu za varstvo kulturne dediščine se najprej izdajo kulturnovarstveni pogoji, kjer

je natančno opisano, kakšne so obveznosti lastnika oziroma investitorja.

Pred obnovo vinograda na zaščitenem območju se mora izvesti npr. geofizikalni pregled, arheološki testni izkop, intenzivni podpovršinski pregled. Take predhodne raziskave skladno z določili Zakona o varstvu kulturne dediščine v celoti krije investitor. Stroški takih predhodnih preiskav so lahko zelo visoki in investitorju tudi časovno podaljšajo izvedbo nameravanih del. Šele po tem, ko so izvedene predhodne raziskave, Zavod za varstvo kulturne dediščine izda soglasje za izvedbo nameravanih del. Varovanje kulturne dediščine je tako finančno v celoti breme posameznika.

V postopku pridobitve grad-

benega dovoljenja, ko želi posameznik na svojem zemljišču zgraditi stanovanjsko hišo, se lahko izkaže, da je nepremičnina varovana kot kulturna dediščina. Tudi v tem primeru je potrebno izvesti predhodne raziskave in pridobiti kulturnovarstveno soglasje. Kadar gre za gradnjo fizične osebe za lastne potrebe, se predhodne raziskave lahko financirajo iz državnega proračuna. Skladno z določili Pravilnika o vlaganju in reševanju zahtevkov o financiranju predhodnih raziskav arheoloških najdišč iz državnega proračuna (Uradni list RS, št. 69/09) se vloži zahteva na Ministrstvo za kulturo. Ker gre za dolgotrajne postopke, je smiselno, da bodoči investitorji v začetku razmišljanj o gradnji preverijo morebitno zaščito ne-

premičnine in čim prej začnejo postopek za izvedbo predhodnih preiskav.

Varovanje kulturne dediščine je vsekakor potrebno in pomembno. Problematično pa je, da se v večini primerov to varstvo izvaja na stroške lastnikov. S tako ureditvijo se lahko zaradi visokih stroškov tudi omejuje investiranje in obnavljanje, zato se je potrebno zavzeti za ustrezne zakonodajne spremembe.

» JANJA VIRANT

Znana stališča do modela neposrednih plačil!

Konec marca je na sedmi redni seji svet Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) obravnaval model neposrednih plačil in obravnaval poročila o delu KGZS v letu 2013.

Svet KGZS je obravnaval poročilo o delu KGZS v letu 2013, letna poročila o delu kmetijsko-gozdarskih zavodov, Zavoda za certifikacijo gozdov, Inštituta za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu. Svet je potrdil tudi letno poročilo o delu območnih enot in poročilo nadzornega odbora KGZS.

Največ časa so člani sveta namenili modelu NP za obdobje 2015–2020. Model je najprej predstavila direktorica direktorata za kmetijstvo na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje (MKO) Tadeja Kvas Majer in sledila je izčrpna razprava. Po njej so bili sprejeti sklepi, s katerimi svet KGZS predlaga, da:

- naj MKO pri modelu neposrednih plačil prouči možnosti upoštevanja razlike v proizvodni sposobnosti travinja tako, da izvede možnost razdelitve plačilnih

pravic z uporabo koeficienta znižanja za tiste upravičene hektare trajnega travinja na površinah s težkimi podnebnimi pogoji, predvsem zaradi nadmorske višine in drugih naravnih omejitev, kot so slaba kakovost zemlje, nagnjenost terena in težavna oskrba z vodo, da se omili pričakovano velika prerazporeditev sredstev med panogami, regijami in kmetijami,

- se za določitev aktivnega kmeta v Sloveniji uporabi dodatna merila, ki bodo omogočila uporabo pravil iz novega modela za NP le za kmetijska gospodarstva (KMG), ki dejansko opravljajo kmetijsko dejavnost,
- se v letu 2015 izvede novo razdelitev plačilnih pravic (PP) z dodelitvijo vinogradom in zelenjavi; pri tem se upošteva, da ima vinogra-

dniški sektor možnost uporabe dela sredstev na osnovi ovojnice za ta sektor,

- se uporabi model delne konvergenca kot primeren model v shemi NP v Sloveniji,
- se nobenemu KMG z nadpovprečno vrednostjo PP osnovno plačilo ne zniža za več kot 30 odstotkov,
- se uvede zmanjševanje plačila za plačila nad 150 tisoč evrov na KMG, brez upoštevanja plač,
- se pri shemi plačila zelene komponente v ukrepu vzpostavitev površin z ekološkim pomenom vzpostavi širok nabor možnih površin z ekološkim pomenom, da jih bodo lahko uveljavljale vse kmetije, ki jih to pravilo zadeva, ne da zmanjšujejo površine, ki jih potrebujejo za proizvodnjo hrane,
- se uvede shema za male kmete in pri tem uporabi

predlagani način izračuna, ki dodeli znesek neposrednega plačila posameznemu malemu kmetu na podlagi podatkov v letu 2015, ob tem se vsako naslednje leto dodeljeni znesek sorazmerno prilagaja zniževanju nacionalne zgornje meje,

- se pri izračunu zelene komponente upošteva sorazmerni del PP,
- je vstopni prag za uveljavljanje NP en hektar,
- se shema za mlade kmete izvaja na način, da se čim bolj izkoristi predvidena ovojnica ter da se prag, do katerega se izplačila vršijo, postavi na 90 hektarjev,
- se proizvodno vezana plačila izvajajo za strna žita, mleko na hribovsko-gorskih območjih, krmo za živali in pri zelenjavi.

»MARJAN PAPEŽ

Iz dela strokovnih odborov in komisij

ZAKONODAJA OVIRA RAZVOJ KONJEREJE

Sredi marca se je sestal strokovni odbor za konjerejo. Na seji so bili poleg članov strokovnega odbora prisotni predstavniki priznanih rejskih organizacij. Prisotni so razpravljali o dalj časa trajajoči problematiki označevanja konj in podali predlog za poenostavitev označevanja

vanja žrebet za klanje v klavnica v Sloveniji. Nadalje je razprava potekala o možnostih sprememb zakonodaje in poenostavitvi podaljšanja registracij pripustnih postaj ter odprtju registra konj in uvedbi registra konj na kmetiji. Prisotni so predlagali uvedbo registra konj na kmetiji po zgledu tako imenovanih hlevskih knjig pri drugih

živalskih vrstah. Izpostavili so neurejenost podatkovne baze za kopitarje in želeli, da se rejcem omogoči vpogled v podatke kopitarjev. Po mnenju prisotnih urejeni registri in podatkovne baze zagotavljajo sledljivost in potrošnikom varno hrano.

»J.V.

Z DELOM ZAČELA KOMISIJA ZA ZELIŠČA

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije je po nekajletni prekinitvi konec marca ponovno pričela z delovanjem komisija za zelišča, ki jo bo vodil Milan Kalan, v primeru odsotnosti pa ga bo nadomeščal Jože Majes.

Komisija je v okviru svojega programa dela pripravila pre-

dlog ukrepov za izboljšanje stanja na področju gojenja zelišč v Sloveniji. Ukrepi zajemajo tako ureditev zakonodaje za področje pridelave zelišč kot tudi, na osnovi jasne strategije razvoja pridelave zelišč v Sloveniji, ureditev trga z zelišči, ureditev nabiranja gozdnih sadežev in zelišč, statusa pridelave in prodaje zelišč, ustrezne obdavčitve pridelave zelišč in svetovanja za to področje.

» D. M.

ZBORNICA TVORNO PRISPEVA K PROMOCIJI SLOVENSKEGA PODEŽELJA

Člani odbora za promocijo, Zelena dežela in mednarodno sodelovanje so sredi marca na tretji seji preverili in pohvalili delo zbornice na področju promocije in mednarodnega sodelovanja. Ugotovili so, da zbornični sistem dobro in uspešno sodeluje z združnim in si zaželeli, da bi oba še naprej tvorno prispevala k promociji in razvoju slovenskega podeželja. Prav učinkovita promocija in pravi pristop bosta še posebej pomembna pri izvajanju Zakona o promociji, saj bo uspešnost zakona zelo odvisna od komunikacije s potrošniki in tudi s tistimi, ki bodo za izvajanje zakona največ prispevali. Člani odbora so se namreč seznanili z aktualnimi informacijami o delu Sveta za promocijo in težavami, s katerimi se ubada pri svojem delu. A prvi koraki so že storjeni in člani odbora pričakujejo, da bo država v prihodnje ustrezno ovrednotila prispevek zbornice k uveljavitvi zakona.

» R. P.

NEUREJENO PODROČJE MASNIH BILANC

V začetku marca se je sestel strokovni odbor za prašičerejo v razširjeni sestavi. Največji del razprave je bil namenjen pro-

mociji in povezanim aktivnostim v prašičerejskem sektorju. Prisotni so izpostavili neurejeno področje takomenovanih masnih bilanc, ki zagotavljajo sledljivost mesa oziroma njegovo poreklo. Izpostavili so

tudi Uredbo o ukrepu dobrobiti živali za leto 2014 in izrazili nekatere pomisleke. Sklenili so, da je treba za prihodnje leto Ministrstvu za kmetijstvo in okolje predlagati dodatne nadstandarde, ki bodo vključeni v

uredbo. Veliko časa v razpravi so namenili tudi vprašanju preprečevanja vnosa novih kužnih boleznih, med katerimi je bila izpostavljena afriška prašičja kuga.

» J. V.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Celovška 135, 1000 Ljubljana
tel.: (01) 51 36 600, faks: (01) 51 36 650
E-pošta: kgzs@kgzs.si

Kmečki glas

NAGRADNA AKCIJA »S KMETIJE ZA VAS«

Že devetnajsto leto zapored vas vabimo k sodelovanju v nagradni akciji, ki jo organizirata Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in ČZD Kmečki glas.

Kdo lahko sodeluje?

Sodelujejo lahko kmetije, ki se ukvarjajo s pridelavo, predelavo in trženjem kmetijskih ali gozdnih pridelkov ter izdelkov v okviru kratkih verig preskrbe s hrano. Prijavijo se lahko tudi kmetije, ki so v preteklosti v akciji že sodelovale pa so pomembno izboljšale svojo ponudbo in način prodaje.

Kratke verige preskrbe s hrano:

- Krepijo vezi med kmeti in potrošniki;
- Izboljšujejo lokalno preskrbo;
- Zagotavljajo višjo prehransko vrednost in varnost živil;
- Zmanjšujejo onesnaženost okolja in odvisnost od globalnega trga.

Kaj ocenjujemo?

Pomembni so predvsem izvirnost, dovršenost, način promocije in seveda uspešnost prodaje.

Kako poteka ocenjevanje?

Vse, ki se boste prijavi, bo po predhodnem dogovoru, obiskala štiričlanska strokovna komisija.

Kako se akcija konča?

Kmetije bomo predstavili na kmetijsko-živliskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni, kjer bomo objavili rezultate akcije in najuspešnejšim kmetijam podelili nagrade. Izbrane kmetije bodo predstavljene v Kmečkem glasu in Zeleni deželi.

Kako in do kdaj se prijavite?

Do 7. maja 2014 pošljite izpolnjeno prijavnico skupaj z opisom pridelka oz. izdelka in načina prodaje ter kopijo registriranih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, zaželeni so tudi fotografije kmetije in izdelkov ter promocijsko gradivo, na naslov:

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Celovška c. 135, 1000 LJUBLJANA, s pripisom: »S kmetije za Vas 2014«.

Prijavnica

Prijavljam se na nagradno akcijo »S kmetije za Vas 2014«

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Pošta: _____

Telefon: _____ Mobilni telefon: _____

Neposredno tržimo naslednje pridelke oz. izdelke:

Prilagam (obkrožite ustrezno):

- opis izdelka in načina prodaje
- kopijo registracije dopolnilnih dejavnosti
- drugo: _____
- fotografije izdelka in prodajnega prostora
- promocijsko gradivo

Vodenje in hranjenje evidenc o uporabi FFS

Uporabniki fitofarmaceutskih sredstev (v nadaljevanju FFS) smo že vrsto let dolžni voditi evidenco o uporabi FFS. Pa smo dosledni in evidence urejamo sproti? Verjetno na začetku pridelovalne sezone ne bo odveč nekaj opozoril, vezanih na najpogostejše napake oziroma pomanjkljivosti pri vodenju.

Pogosto v stiski s časom najnujnejše podatke le zabeležimo v zvezke, na koledarje ..., za dokončno ureditev pa zmanjka časa in pogosto tudi volje. Skladno z določili Zakona o FFS (Ur. l. RS št. 83/2012) mora vsak uporabnik FFS za poklicno rabo zagotoviti sledljivost vsakega FFS od nakupa do uporabe FFS tako, da vodi podatke o uporabi FFS.

V evidence zabeležimo izvajalca tretiranja, imetnika rastlin, rastlinskih proizvodov ali tretiranih površin, zabeležimo ime in številko parcele/objekta in tretirano površino v kvadratnih metrih (zabeležimo parcelno številko ali GERKPID in velikost) ter kulturo oziroma kulture na določeni parceli oziroma enoti rabe. Pomembni podatki so še datum in ura tretiranja, kultura, ki jo tretiramo, razvojna faza tretirane rastline, namen tretiranja oziroma škodljivi organizem, zoper katerega ukrepamo, trgovsko ime uporabljenega FFS, uporabljeno količino škropilne mešanice, površino ter morebitne opombe. V primeru setve tretiranega semena zabeležimo še količino uporabljenega semena ter trgovsko ime pripravka oziroma aktivno snov, ki je na semenu (ta podatka sta razvidna iz etikete na vreči semena). Ne smemo pa pozabiti zabeležiti tudi datuma spravila pridelka.

Inšpekcijske službe in kontrolorji Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja pri svojem delu pogosto naletijo na slabo izpolnjene evidence ali pa zabeležijo celo ne vodenje letih. Pri pregledih evidenc pogosto naletijo na pomanjkljivo zabeležene vpise podatkov o datumu in uri tretiranja, trgovskemu imenu pripravka (zapisano mora biti celotno trgovsko ime, ki je razvidno iz etikete FFS), pogosto pa pozabimo zapisati tudi datum spravila pridelka.

Podatke o uporabi FFS moramo hraniti najmanj tri leta od datuma nakupa FFS oziroma tretiranja ter jih v primeru zahteve poslati na UVHVVR ali pokazati inšpekcijskim oziroma kontrolnim službam.

Za vse uporabnike FFS ni odveč tudi opozorilo, da na MKO pripravljajo spremembo Pravilnika o dolžnostih uporabnikov FFS in pripravljajo tudi nov pravilnik o integriranem varstvu rastlin, ki bosta prinesla tudi spremembe pri vodenju evidenc o uporabi FFS. Poskrbimo, da bomo do veljavnosti novih pravilnikov vodili obstoječe evidence, pa naj bodo zapisane bodisi na listu papirja, zvezku, koledarju ..., le da zahtevanih podatkov ne bomo izpustili. Po sprejetju prej omenjenih sprememb pa vas bomo nanje opozorili tudi preko našega glasila, na spletni strani KGZS, spletnih straneh KGZ, na predavanjih, prikazih ...

» IRIS ŠKERBOT, KGZS – ZAVOD CELJE

Za učinkovitejše reševanje izzivov

EIP Delavnica o vzpostavitvi »delovnih skupin« v okviru programa razvoja podeželja

Generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja (DG AGRI), Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO) ter Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) so v Ljubljani 25. in 26. marca organizirali mednarodno delavnico, katere namen je bil predstaviti način vzpostavitve delovnih skupin v okviru EIP, ki bodo povezovalе ključne deležnike za razrešitev določenega problema. V preteklosti se je pokazalo, da povezave med raziskovalnimi ustanovami ter tistimi, ki skrbijo za prenos rezultatov do kmeta, dostikrat ne delujejo najbolje. EIP bo prek vključenosti in sodelovanja vseh prej omenjenih deležnikov v delovnih skupinah odpravil prav to bistveno pomanjkljivost.

Na delavnici je z uvodnim referatom sodeloval direktor KGZS Branko Ravnik, ki je poudaril, da je KGZS vezni člen, ki lahko ključno prispeva k uspešni izvedbi ukrepov EIP, naša mreža svetovalne službe pa je primerno usposobljena in prisotna na terenu, da je lahko most pri prenosu informacij od »spodaj navzgor«.

V nadaljevanju je s prispevkom sodelovala tudi KGZS, kjer so predstavili primer povezovanja partnerjev pri reševanju konkretnih problemov s kmetovanjem v Mežiški dolini. Prekomerno onesnaženo okolje in nevarnost prehajanja težkih kovin skozi prehrambeno verigo do človeka je predstavljala pomemben omejitveni dejavnik za kmetovanje na omenjenem območju.

Med prizadevanja lokalnih skupnosti za izboljšanje stanja lahko prištejemo tudi pobudo kmetov po natančnih navodilih za pridelavo varne hrane v danem okolju. Rezultat nekaj okroglih miz je bila ustanovitev skupine, inštitucij in ustanov, ki so združile svoje znanje in izkušnje.

Evropska unija bo v aktualnem sedemletnem obdobju 2014–2020 v okviru Programa razvoja podeželja (PRP) namenila dodatna sredstva za ukrepe Evropskega inovativnega partnerstva (EIP), od katerih morajo največjo korist imeti prav kmetje.

Sodelavci raziskovalnega inštituta ERICo, Zavoda za zdravstveno varstvo in svetovalci KGZS – Zavoda Celje so v sodelovanju pripravili publikacijo »Navodila za kmetovanje v Mežiški dolini«. V njej so zbrana vsa priporočila in predlagan izbor sort rastlin, primernih za pridelovanje, ter priporočila za pridelavo krme in krmljenje domačih živali.

Svetovalci javne svetovalne službe v kmetijstvu pomagajo pri uvajanju inovativnih prijemov za trajnostno kmetovanje, ki zagotavlja varne pridelke in živila. Predstavniki Generalnega direktorata za kmetijstvo Evropske skupnosti, prisotni na delavnici, so poudarili, da je to primeren način povezovanja različnih inštitucij in lokalnega prebivalstva za reševanje konkretnih problemov in enakovredno sodelovanje pri njihovem reševanju, ki ga želijo vzpostaviti v okviru Evropskega inovativnega partnerstva.

Zato KGZS vabi svoje člane, da razmislite, s katerimi težavami (strokovnimi, tehničnimi, trženjskimi ...) se srečujete pri svojem vsakdanjem delu na kmetiji. To bo predstavljalo dobro izhodišče za raziskovalne projekte, ki bodo reševali resnično problematiko slovenskega kmetijstva in bodo, kar je najpomembnejše, v pomoč kmetu.

» ALEŠ TOLAR, DR. JANKO RODE

Ocenjevanje dobrot slovenskih kmetij že poteka

V pripravi na jubilejno 25. državno razstavo Dobrote slovenskih kmetij, ki poteka pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja, so strokovne komisije že ocenile sokove, suho sadje, marmelade, konzervirano zelenjavo, kise in olja.

Na razpis za sodelovanje na 25. državni razstavi Dobrote slovenskih kmetij, ki bo od 15. do 18. maja 2014 na Ptuj, je v trinajstih skupinah prijavljenih 1.230 izdelkov. Največjo rast so zaznali pri oljih in mlečnih ter mesnih izdelkih. Letos je osem kmetij prijavilo tudi ocenjevanje embalaže. Pri zbiranju prijav in vzorcev so sodelovali kmetijski svetovalci iz vseh kmetijsko-gozdarskih zavodov znotraj KGZS. Spodbudno je vedno večje zanimanje za sodelovanje kmetij, ki imajo dopolnilno dejavnost registrirano in dobrote tudi tržijo.

Pričakujemo, da bo potrošnikom v neposredni prodaji na voljo pestrejša ponudba izdelkov s podeželja, katerih kakovost se preveri na senzoričnih ocenjevanjih in so označeni z blagovno znamko Dobrote slovenskih kmetij.

Na 25. razstavi ima osrednje mesto Podravje, ki je poznano po kakovostnih tradicionalnih krušnih izdelkih, pridelavi mesnih, mlečnih, sadnih in drugih dobrot ter raznolikem razgibanem podeželskem prostoru. Posebej se bosta predstavila kmetijsko-gozdarska zavoda Ptuj in Maribor ter biotehniški šoli Ptuj in Maribor.

Na vseh dosedanjih razstavah Dobrote slovenskih kmetij je bilo skupaj podeljenih 13.673 priznanj, od tega 4.119 bronastih, 4.523 srebrnih in 5.031 zlatih priznanj ter 644 znakov kakovosti.

Izdelki, ki jih pripravljajo skrbne roke slovenskih gospodinj in gospodarjev, so tudi del kulturne dediščine slovenskega podeželja, ki jo vsako leto znova, letos že petindvajsetič, spoznavamo na Dobrotah slovenskih kmetij.

» PETER PRIBOŽIČ

PROGRAM 25. državne razstave DOBROTE SLOVENSkih KMETIJ, ki poteka pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja

Četrtek, 15. 5. 2014

- 10.00 SLOVESNO ODPRTJE 25. DRŽAVNE RAZSTAVE DOBROTE SLOVENSkih KMETIJ V MINORITSKEM SAMOSTANU NA PTUJU
- 13.00 Odrprtje razstave Slovenski kruh iz domovine in zamejstva
- 13.30 Strokovni posvet na temo: Označevanje živil, predpisano po uredbi EU 1169/2011

Petek, 16. 5. 2014

- 10.00 Posvet na temo: Lokalna oskrba s hrano
- 11.00 Podelitev nagrad nagrajencem likovnega natečaja
- 16.00 Zaključek posveta

Sobota, 17. 5. 2013

- 10.00–14.00 Praznik sira s tržnico mlečnih izdelkov
- 10.00–14.00 Predstavitve starodobnih traktorjev in kmetijske mehanizacije
- 11.00 Nastop folklornih skupin na dvorišču samostana – Folkfest
- 13.00 Razglasitev rezultatov in podelitev priznanj za nagrajene izdelke

Nedelja, 18. 5. 2013

- 10.00 Slavnostna maša v minoritski cerkvi
- 11.00 Razglasitev rezultatov in podelitev priznanj za nagrajene izdelke
- 14.00 Nastop učencev Zasebne glasbene šole v samostanu sv. Petra in Pavla na Ptuj
- 16.00 Javna radijska oddaja Radia Ptuj »Med ljudskimi pevci in godci«
- 18.00 Zaprtje razstave

Dobrote so na ogled v četrtek, petek, soboto in nedeljo od 9. do 18. ure.

Poleg ogleda razstave sta možna pokušnja in nakup dobrot na dvorišču minoritskega samostana in pred samostanom.

VABIMO

Likovni natečaj Kruh naš vsakdanji

V sklopu jubilejne 25 državne razstave Dobrote slovenskih kmetij, ki bo potekala od 15. do 18. maja 2014 v minoritskem samostanu na Ptuju, je pripravljani odbor razstave povabil k sodelovanju otroke iz vrtcev in osnovnih šol iz vse Slovenije. Za ta namen razpisujejo likovni natečaj z naslovom *Kruh naš vsakdanji*.

Izbrana (nagrajena) likovna dela bodo razstavljena mesto v sklopu 25. razstave Dobrote slovenskih kmetij. Nagrajenim avtorjem bodo podelili praktične nagrade.

Razpisni natečaj razen naslova ostalih pogojev ne postavlja. Pričakujemo dela v različnih tehnikah in načinih likovnega izražanja.

Zbiranje likovnih del bo potekalo do vključno **30. aprila 2014**, in sicer na naslovu: KGZ Ptuj, Ormoška cesta 28, 2250 Ptuj, s pripisom: Likovni natečaj. Po tem datumu bo strokovna komisija izbrala nagrajene izdelke. Nagrajena in izbrana dela bodo razstavljena v idiličnem okolju minoritskega samostana na Ptuju.

NOVA MERILA UDOBJA

NOVI
T4
HI-LO in MEDIUM
63-79 kW (86-107 KM)

12 MESECEV GARANCIJA + 12 MESECEV JARUŠE
NH
24 MESECEV BREZ SKRBI

ZE ZA 36.020 EUR

Pooblaščen prodajalci:
AVTOCENTER Ormož, tel.: (02) 741 64 11 / KMETIJSKI CENTER LAH, Komenda, tel.: (01) 834 20 80
JAKŠE SAMO s.p., Šentjernej, tel.: (07) 308 13 09 / PATRIKS, d.o.o., Dobrovo v Brdih, tel.: (06) 330 87 40
KOVAC ROBERT, s.p., Murska Sobota, tel.: (041) 766 152, (031) 304 940

ITRO
ITRO, d.o.o., PE Štore
Tel.: (03) 780 57 12 (14, 15)

NEW HOLLAND
AGRICULTURE
www.newholland.si

Rok za prijavo je 12. maj

Objava drugega spomladanskega roka v letu 2014 za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij NPK.

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) objavljamo spomladanski rok za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij NPK. Kandidati, ki želijo pridobiti certifikat, se lahko prijavijo tako, da pošljejo prijave oz. vloge do 12. maja 2014 na Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije, Celovška 135, 1000 Ljubljana

KGZS je registrirana za izvajanje postopkov preverjanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij za naslednje poklicne kvalifikacije: predelovalec/ka mleka na tradicionalen način, predelovalec/ka mesa na tradi-

cionalen način, predelovalec/ka sadja na tradicionalen način, izdelovalec/ka kruha, potic, peciva in testenin na tradicionalen način, vinogradnik/ca, poljedelec/ka, sadjar/ka, zelenjadar/ica in živinorejec/ka. Kandidati, ki pridobijo poklicno kvalifikacijo, dokažejo, da so usposobljeni za opravljanje določenega poklica.

Vse informacije in svetovanje v zvezi z izvajanjem postopkov preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij lahko dobite na KGZS – kmetijsko-gozdarskih zavodih na svojem območju, kjer so usposobljeni svetovalci, ki vam

bodo svetovali pri pripravi vloge oz. zbirne mape. Informacije lahko dobite tudi na zborničnem uradu KGZS.

Kontakti na območnih kmetijsko-gozdarskih zavodih:

- KGZS – KGZ Murska Sobota, Ulica Štefana Kovača 40, Murska Sobota, tel.: 02 539 14 10;
- KGZS – KGZ Ptuj, Ormoška cesta 28, Ptuj, tel.: 02 749 36 10;
- KGZS – KGZ Maribor, Vinarska ulica 14, Maribor, tel.: 02 228 49 00;
- KGZS – KGZ Celje, Trnoveljska cesta 1, Celje,

tel.: 03 42 55 500;

- KGZS – KGZ Kranj, Cesta Iva Slavca 1, Kranj, tel.: 04 280 46 00;
- KGZS – KGZ Ljubljana, Celovška 135, Ljubljana, tel.: 01 513 07 00;
- KGZS – KGZ Novo mesto, Šmihelska cesta 14, Novo mesto, tel.: 07 373 05 70;
- KGZS – KGZ Nova Gorica, Pri hrastu 18, Nova Gorica, tel.: 05 335 12 00;
- Zbornični urad KGZS, Celovška 135, 1000 Ljubljana tel.: 01 513 07 00.

» ANTON JAGODIC

Vinski sejem in ocenjevanje spet v Ljubljani

Na Gospodarskem razstavišču obujajo priljubljeno in ugledno prireditev Vino Ljubljana z dveh dogodkov, in sicer Vino Ljubljana – 56. mednarodno ocenjevanje vin (27. 6.–29. 6. 2014) in Vino Ljubljana – 50. mednarodni vinski sejem (4. 9.– 6. 9. 2014).

Osnovni elementi sejma so vino, kulinarika in gastronomija, gostinstvo in turizem ter kultura. Prepričani so, da mora sejem tudi v prihodnje ohranjati svoj mednarodni značaj, zato bodo k sodelovanju pritegnili širok krog vinarjev iz Slovenije pa tudi iz tujine.

Sejem ima hkrati prodajni značaj. Namenjen je poslovnim obiskovalcem in najširši javnosti. Organizator želi, da bi obiskovalci lahko vsa vina poskusili in tudi kupili. Vinarji se bodo predstavljali po vinskih deželah prek vinskih cest, vinskega turizma in kulinarike. Na odprtju sejma bodo podelili tudi mednarodno nagrado Jakob za najbolj inovativni primer turistične ponudbe v vinorodnih deželah (državah). Vsako leto se bo na sejmu obširneje predstavila ena tuja vinogradniška in vinarstva država kot partnerica. Več informacij o ocenjevanju in sejmu lahko preberete na spletni strani www.vinoljubljana.si ali www.gr-sejem.si.

Rok za prijavo vin na ocenjevanje je 15. maj 2014, vzorce pa sprejemajo do 6. junija 2014. Za sodelovanje na sejmu je rok 5. avgust 2014.

PARTNERJI V PROJEKTU »OD SETVE DO ŽETVE – KAR SEJEMO, TO ŽANJEMO«

VABILO NA OKROGLO MIZO O AJDI, KI BO POTEKALA V OKVIRU PROJEKTA »OD SETVE DO ŽETVE – KAR SEJEMO, TO ŽANJEMO«

Čebelarstva zveza Slovenije bo organizirala okroglo mizo na temo AJDE, ki bo potekala v okviru projekta »Od setve do žetve – kar sejemo, to žanjemo«. Namen projekta je spodbuditi setev in žetev medovite ajde, kar je priložnost tako za kmete, čebelarje kot tudi končne potrošnike.

Pridružite se nam 24. aprila v prostorih Biotehniškega centra Naklo, ob 12.00 uri.

Skupaj želimo ustvariti sproščeno okolje, v katerem bodo strokovnjaki z različnih področij razpravljali o pomenu ajde.

Na okrogli mizi bodo sodelovali:

- g. Boštjan Noč, predsednik ČZS
- mag. Tanja Strniša, MKO
- dr. Dušica Majer, KGZS
- mag. Jana Ramuš, GZS – Zbornica živilskih in kmetijskih podjetij
- dr. Blanka Vombergar, Izobraževalni center Piramida Maribor
- dr. Peter Kozmus, ČZS
- g. Anton Šmidovnik, KIS
- dr. Marija Gregori, Biotehniški center Naklo

Okrogla miza je namenjena čebelarjem, kmetom, mladini, dijakom,... vsem potrošnikom ajde, ljubiteljem čebel in narave ter širši javnosti.

**SKUPAJ LAHKO NAREDIMO POMEMBEN KORAK K OHRANJANJU NARAVE in ČEBEL!
Vljudno vabljeni!**

PONOSNI »BOTRI« ZA NAKUP SEMEN AJDE ZA SREDNJE KMETIJSKE ŠOLE SO:

Dergan, razvoj
in svetovanje,
d.o.o.

Trajnice GOLOB-KLANČIČ

**KUPUJMO
DOMAČE!**
KGZS

Spletna ponudba pridelkov in izdelkov slovenskih kmetij

Ričet s prekajenim mesom

Spomladi lahko v lonec damo že prvo zelenjavo, ki je zrasla na našem vrtu. Prav tako se v tem času naše mize šibijo od velikonočnih dobrot, med katerimi je tudi prekajena šunka. Seveda jo lahko jemo kar tako, ob kruhu, hrenu, jajcih in drugih dobrotah, zagotovo pa najraje vidimo, ko se »kopa« v pravem ričetu. Na turistični kmetiji Balon – Bela gorca so pripravili izvrsten recept.

Sestavine:

- 250 g ješprenja
- 500 g prekajenega mesa
- 2 večja rdeča korenčka
- 1 rumen koren
- 150 g kuhanega fižola (češnjevce)
- krompir
- koleraba
- gomolj zelene
- poper v zrnju
- dišavnice: lovrov list, majaron in timijan
- česen
- čebula
- peteršilj.

Priprava:

Ješprenj operemo, stresemo v lonec z vodo in kuhamo do srednje trdote. Posebej v vodi skuhamo prekajeno meso. Na pol kuhan ješprenj odcedimo, dodamo k mesu in kuhamo na rahlem ognju. Dodamo na kocke narezano korenje, krompir, kolerabo, zeleno, dišavnice in skuhamo. Na masti prepražimo narezano čebulo in česen ter dodamo v ričet. Proti koncu dodamo še kuhan fižol. Pred serviranjem potrosimo s peteršiljem.

Dober tek!

Več receptov najdete na spletni strani www.zarazvojpodezelja.si.

Nagradna uganka

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 8. maja na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Uredništvo Zelene dežele, Gospodinjna 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA. Izmed pravih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo ŽLEDOLOM. Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Franc Pogačar, Bohinjska Bela; Tatjana Brec, Brezovica; Peter Marancina; Marezige; Miljana Brancelj, Begunje pri Cerknici, Božidar Ulaga, Planina pri Sevnici.

Vrsta listavca					
Časovni razpored šolskih predmetov					
Kamor gremo po denar					
Monoteistično verstvo Muslimanov					
Pogosto ime krave lisaste pasme					
Starogrški pisec basni					
... in Argonavti					
Največji ptič					
Ime slovenskega pisatelja in politika Kristana					
Notranja stran roke					
Čuvaj vinogradov v 19. in začetku 20. stoletja v Slovenskih goricah					
Zgodovinski roman Janeza Jalna					
Kost prsnega koša					
Turek					
K, z oznako Ti, lahka, trdna, belo-kovinska na rjavenje odporna kovina					
Ime sistemskega operaterja prenosnega elektroenergetskega omrežja					

USPEŠNI NA VSAKI NJIVI

PIONEER FARMER KLUB 2014

Kupite 8 vreč 25 MK koruze in Pioneer farmer hlače so vaše.

KOLIČINSKI POPUST

Ob nakupu 16 vreč in več dobite še poseben popust in sicer 1,0 EUR za vsako vrečo.

Kako v klub in do bonitet:

Ob nakupu vsaj 8 vreč pošljite, najpozneje do 31.07.2014, na naš naslov spodaj, račun o nakupu koruze (to je lahko kopija računa z žigom trgovine) kjer mora biti razviden vaš naslov in nagrada je vaša. Tisti, ki pa kupite vsaj 16 vreč in ste upravičeni do posebnega popusta, boste prejeli vrednost količinskega popusta na vaš TR račun, ki ga navedete na računu ali pa boste prejeli ček, ki ga lahko vnovčite v banki, izdajateljici čeka. Ček vam bomo poslali v času od 30.09.2014 do 30.11.2014. Pioneer farmer hlače vam dostavi na dom naš promotor. Vsaka kmetinja prejme le ene farmer hlače, ne glede na število poslanih računov. Število paketov je omejeno.

Pioneer Semena Holding GmbH, Parndorf.
 PSH poslovno svetovanje, Podružnica Murska Sobota
 Markišavska cesta 10, 9000 Murska Sobota
 Tel.: 02 521 36 20, Faks: 02 521 36 29
<http://slovenia.pioneer.com/>

DuPont ovalni logotip je blagovna znamka DuPonta.
 ©, TM, SM Blagovne Znamke in storitvene znamke Pioneer. ©2014, PHIL.

NOVO / Antonija Holcman, Janez Salobir, Olga Zorman-Rojs, Stane Kavčič

Reja kokoši in piščancev

V knjigi so predstavljeni različni načini reje, hlevi, oprema, vzreja jarčk, priraja jajc in pitanje piščancev.

180 strani, brošura, 17 x 23,5 cm, cena: 19 EUR, poština 3 EUR.

Naročanje: 01/473 53 79
karmen@czd-kmeckiglas.si
www.kmeckiglas.com

Rastlinjaki

2 x 4 m

3 x 4 m

Za naročilo in informacije pokličite ali pišite na e-naslov: profilplast@profilplast.si.

031/ 675 639

Dostava po pošti 30,50€.

Rastlinjak le 244€

- rastlinjaki po meri
- menja se le folija (na 5 do 8 let)
- primerni za zimsko zelenjavo, poleti za paradižnik

Profilplast, d.o.o.,
 Zavrh nad Dobro 10, 3204 Dobrna,
 e-naslov: profilplast@profilplast.si,
www.profilplast.si

Pioneer hibridi koruze za setev 2014

Na različnih področjih celotne Slovenije testiramo naše hibride, kar kmetovalcem zagotavlja doseganje zanesljivih, visokih in kvalitetnih pridelkov. V sušnem letu 2013 so Pioneer hibridi bili zmagovalci, predvsem hibridi iz skupine Optimum® AQUAmax®.

Za silažo vam ponujamo Pioneer šampione v silaži:

- Potrjeno boljši od najboljših silažnih hibridov
- Maksimalni pridelek suhe snovi
- Najvišji pridelek energije na hektar
- Višja prebavljivost silaže
- Višji pridelek mleka na hektar
- Maksimalno izražena dolgozelenost in zdravstveno stanje

Šampioni Pioneer za setev 2014

P8567 FAO 300 NOVO nizka vlaga	P9175 FAO 320 št. 1 na lahkih tleh Optimum® AQUAmax®
P9241 FAO350 NOVO absolutni zmagovalac Silažni šampion in Optimum® AQUAmax®	P9494 FAO 370 rekorder v zrnju
PR37N01 FAO 390 vodilni v Sloveniji Silažni šampion	P9721 FAO 390 NOVO kvaliteta silaže Silažni šampion
P9915 FAO 400 Silažni šampion	P0216 FAO 430 brez konkurence Silažni šampion in Optimum® AQUAmax®
P1114 FAO 550 izjemen hibrid za Primorsko v zrnju in silaži	

Poleg naštetih so v ponudbi še ostali hibridi iz naše bogate palete proizvodov. »PREMIUM SEED TREATMENT«

Seme tretirano s FFS proti talnim škodljivcem in z odvrčalom za ptice. Seme s to oznako je najvišje kakovosti.

V PONUDBI: Možnost naročila semena, dodatno tretiranega z Mesuroolom in »Premium Seed Treatment«.

Več informacij glede najboljših hibridov za vašo njivo dobite pri naši strokovni službi ali pri vašem trgovcu.

Pisana velika noč na pošti

RAZGLEDNICE,
različni motivi

0,35 €
/ kos

0,79 €
/ kos

VOŠČILNICE,
različni motivi,
kuverta priložena

0,95 €
/ kos

**OD 28. MARCA
V PRODAJI TUDI
NOVE VELIKONOČNE
ZNAMKE!**

**OKRASNE
NALEPKE**

2,50 €
/ kos

DARILNA VREČKA,
velikost A 5 velikost A 4

0,89 €
/ kos

1,22 €
/ kos

**OKRASNA SVEČA
Z VELIKONOČNIM
MOTIVOM**

1,99 €
/ kos

**REVIJA
NOVA**

Velikonočna
kuhinja

2,50 €
/ kos

**REVIJA
NAŠ DOM**

Sladki
prazniki

3,10 €
/ kos

**RISANKA NA
DVD-JU IN
ČAROBNO JAJCE**

AKCIJA
3,49 €
/ kos

4,62 €

**V POSODO Z VODO
POLOŽIMO JAJCE IN
OPAZUJEMO, KAKO IZ
NJEGA V ROKU 12-24 UR
POKUKA MLADIČEK -
ZAJČEK ALI PIŠČANČEK.**

Spletna trgovina Pošte Slovenije www.MojPaket.si

vam podarja **10 €** za vaš pomladni nakup

Ob nakupu v spletni trgovini www.MojPaket.si vpišite kodo **SS14ZD26**.

MojPaket

02 320 99 33

Pohitite, ta ugodnost velja le za prvih 199 kupcev in za enkratno naročilo v vrednosti nad 50 EUR, oddano od 16. aprila do 4. maja 2014. Več informacij na www.MojPaket.si v rubriki Splošni pogoji.

Pomlad prinaša s seboj pomemben družinski praznik, veliko noč. Z velikonočno voščilnico ali razglednico zaželite pisano veliko noč svojim bližnjim in jih morda obdarite z drobno pozornostjo. Na poštah smo pripravili lepa darilca tudi za vaše najmlajše, ki se še posebej veselijo velikonočnega vzdušja in obdarovanja.

Info: Prodajni katalog ali www.posta.si

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE